ԽԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 63 — 17/29 ԱՊՐԻԼ 1898 — 8 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1315 — ՈՒՐԲԱԹ

درعلیه ده غلطه ده (ماسیس) غزته سی اداره خانه سنه

Նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçue
à la Direction du Journal "MASSIS"
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ՄԱՍԻՍ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Քաղաքական եւ Ազգային

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան.	140 Ղրշ.
» » »	վեցամսեայ.	70 »
» » »	եռամսեայ.	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան.	40 Ֆրք.
» » »	վեցամսեայ.	20 »

Դրամի փոխարէն ստակը փոխ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փոխ 100 դրուշի հաշուով:

Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՔՈՒՊԱՅԻ ՔԱՐՏԷՍԸ

ՄԵՐ ՔԱՐՏԷՍԸ

Ինչպէս խոստացած էինք, կը հրատարակենք այսօր Քուպայի քարտէսը: Այս առթիւ մեր աշխատակից Գէորգ Էֆ. Կիւրեղեան պատրաստած է հետեւեալ համեկան յօդուածը, ուր մանրամասն տեղեկութիւններ կու տայ սպանիո-ամերիկեան պատերազմին շարժառիթ եղող կղզիին վրայ.

ՔՈՒՊԱ

Հին և Նոր աշխարհներուն զարհուրելի պատերազմը, որուն կէտ նպատակն է Քուպա կղզին, կը հետաքրքրէ անշուշտ միտքերը, և կ'արժէ ծանօթացնել Քուպան Մասիսի ընթերցողներուն։

ԴԻՐՔ

Քուպա կղզին կը գտնուի կեդրոնական Ամերիկայի ծովային մասին մէջ. Անթիլեան կղզիներուն ամէնէն արեւմտեանը և ամէնէն մեծն է, արգասաւոր, հարուստ և մեծ ըլլալուն կը կոչուի Անթիլեանց թագուհին։

Հիւսիսային լայնութեան 19—22 և Արեւմտեան երկայնութեան 76—81 աստիճաններուն մէջ կը գտնուի։ Նրկայն եւ երկայնութեանը համեմատ նեղ կղզի մըն է, ինչպէս կը տեսնէք քարտէսին վրայ, որ կը տարածուի Արեւելքէն դէպի Արեւմուտք։ Հիւսիսէն Ատլանտեան Ովկիանոսը, Հարաւէն Գարայիպեան կամ Անթիլեան ծովը կը շրջապատեն զայն։ Դրացի կղզիներն են, հիւսիսի կողմը Պահամա կամ Լուգայեան կոչուած Արշիպեղագոսը, իսկ հարաւի կողմը Ճամայիքա կղզին, որ կուղն ալ Անգլիոյ պատկանող. Արեւելեան կողմը կայ Հայիթի կղզին որ կը պարունակէ ընիկ երկու հանրապետութիւններ.

Քուպայի Հարաւային Արեւմուտքի կողմը կը գտնուի Մեքսիկայի Եուքաթան թերակղզին, իսկ Հիւսիսի կողմը Միացեալ Նահանգաց Ֆլօրիտա նահանգը, որ միանգամայն մեծ թերակղզի մըն է. Քուպա կը զատուի Ֆլօրիտայէն 230 քիլոմէթր լայնութիւն ունեցող Նոր Պահամայի ջրանցքովը։ Բայց Ֆլօրիտայի Հարաւային կողմը կայ հարիւրաւոր փոքր կղզեակներու խումբ մը, որուն ամէնէն գլխաւորն է Քի-Ուէսթ (արեւմտեան կղզի)։ Այս կղզին Հավանայի հիւսիսային կողմը կեցած որոշ միայն 200 հարիւր քիլոմէթր հեռու է. Թղթատար շոգենաւերը Հավանայէն ելլելով ժամուան մէջ կը հասնին Քի-Ուէսթ և անկէ ալ երեք ժամուան մէջ Ֆլօրիտայի ծովեզերքը։

Քի Ուէսթ քաղաքը համանուն կղզիին արեւմտեան կողմը շինուած է. ապահով նաւահանգիստ մըն է քսան հազար բնակիչներով, և ունի ամուր մարտկոցներ, զօրանոց և ռազմական մթերանոցներ։ Մ. Նահանգները նաւատորմիղի կայան ընտրած էին այս կղզին, իսկ հիմայ Սպանիոյ դէմ մղուելիք պատերազմին ծովային գործողութեանց կեդրոն եղած են. այս նաւահանգիստին մէջ էր որ ամերիկեան 23 մարտանաւեր պատերազմի հրատարակումէն առաջ համախմբուած էին։

ՏԱՐԱԾՈՒԹԻՒՆ

Քուպա մեծ կղզի մըն է, այնպէս որ բուն Սպանիոյ գրեթէ մէկ չորրորդն է, և Կրետէին 14 անգամը կամ ուրիշ չափով Յունաստանի, Սերպիոյ և երկու Պարաստի համագումար տարածութեան գրեթէ հաւասար։ Կղզիին երկայնութիւնը 1200 քիլոմէթր, իսկ լայնքը 45էն 200 քիլոմէթր է։ Կղզիին երկայնութեամբը կայ լեռնաշղթայ մը, Սիէռրա տել Թառքինօ, որուն գլխաւոր գագաթը Պրուսայի մօտ բարձրացող Ոլիմպոս (Քէշիշ) լեռնէն բարձր է. թէպէտ կան ուրիշ մանր մունր լեռնաշղթաներ. սակայն ընդհանրապէս կղզին դաշտային է և ծովեզերքներուն մօտ ունի շատ մը ճահիճներ։ Ունի բազմաթիւ գետեր, բայց ոչ երկար. ասոնց մեծ մասը տաք եղանակին կը ցամքին։

ԲՆԱԿԻՉՆԵՐ

Հակառակ իր մեծութեան, բնակիչներուն թիւը քիչ է. ունի 1,700,000ի մօտ բնակիչ. այնպէս որ մէկ քառակուսի քիլոմէթրի վրայ 14 հոգի կ'իյնայ։ Բնակիչներուն մեծ մասը Սպանիայի և քիչ մըն ալ եւրոպայի գաղթածներէ կը բաղկանայ. կան նաև 600,000 սեւամորթներ կամ խառնածներ. ասոնցմէ զատ 44,000ի մօտ Ասիացիներ, գրեթէ բոլորն ալ Չինացի։

ԿԼԻՄԱՅ

Քուպա կը գտնուի այրեցեալ գօտիին, հիւսիսային լայնութեան ճիշդ այն աստիճանին տակ, ուր կը գտնուին Սահարա և Արաբիոյ Հիճազը։ Օդը խիստ տաք է, և ջերմաչափը քրսան աստիճանէն վար չ'իջնար. ինչպէս ուրիշ հասարակածային երկիրներու մէջ, հոս ալ տեղատարափ անձրեւները կը սկսին Յունիսին և կը տեւեն մինչեւ Օգոստոսի վերջը. այս ամիսներուն կը ճարակի նաև դեղին տենդը, Սպանիացիներէն ետքը Մ. Նահանգաց երկրորդ թշնամին Քուպայի մէջ.

ԲԵՐՔ

Հողը շատ բարեբեր է, առհասարակ տարին երկու անգամ բերք կ'արտադրէ. Երկրագործութիւնը ծաղկեցնելու համար եղած ջանքերու հակառակ անմշակ տեղեր դեռ կան, պատճառն ալ բնակիչներու քիչ ըլլալն է։ Գլխաւոր բերքերն են եգիպտացորեն, բրինձ, բամպակ, սուրճ, քաքաօ, լեղակ, առատ շաքարեղէգ, ռոմ, մեղրամոմ, և մասնաւորապէս ընտիր ծխախոտ, այնպէս որ Հավանայի գլանիկները աշխարհիս չորս կողմը մեծ յարգ ունին։

Ունի ընդարձակ անտառներ, տաք կլիմաներու յատուկ այլազան ծառերով, որոնց մէջ կան ...ին և եպենոսի ընտիր ծառեր։ Այս անտառները պէտք եղածին չափ դեռ չեն շահագործուած։ Կղզիին մէջ կան բազմաթիւ ընտանի կենդանիներ, և մեծ քանակութեամբ մեղուի փեթակներ, որոնք առատ և համեղ մեղր կ'արտադրեն։

ՀԱՆՔԵՐ

Հանքերն են՝ ոսկի, արծաթ, երկաթ, պղինձ. Հանքերը դեռ լաւ մը չեն շահագործուիր. միայն պղինձի հանքերը, որոնք ամէնէն հարուստն են, կը շահագործուին մասամբ, ամերիկեան և անգլիական ընկերութեանց ձեռքով։

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Քուպա թէև վաճառականութեան յարմար ընտիր դիրքի մը մէջ է և ունի բազմաթիւ ծովածոցեր և լաւ նաւահանգիստներ, սակայն դժբաղդաբար կղզին ծովեզերքը մեծ մասամբ շրջապատուած է խութերով, ընդծովեայ կամ ջուրէն վեր բարձրացած ժայռերով, կամ աւազակոյտերու երկար շղթաներով որոնք մինչև երկու երեք քիլոմէթր հեռու կը տարածուին. կղզին հարաւային կողմը կայ ժայռերու անհեղի լաբիրինթոս մը, ...ին և ....ինէ կոչուած. Ասոնք նաւարկութեան մեծապէս կը վնասեն.

Քուպայի վաճառականութիւնը գլխաւորաբար Մ. Նահանգաց հետ է, որոնց սպառած հարիւրաւոր հազար թօնօ շաքարին մեծ մասը կերթայ Քուպայէն. Սպանիոյ հետ ըրած վաճառականութիւնը երկրորդ աստիճանի է. Կղզին արտադրութեան հիմը կը կազմեն շաքարը և ծխախոտը, և տարեկան ծովային վաճառականութեան շարժումը կը հասնի մէկ ու կէս միլիոն թօնոյի.

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Վաճառականութիւնը զարգացնելու միջով կղզիին մէջ շինուած երկաթուղիները կը հասնին 1750 քիլոմէթրի (այսինքն Հայտար բաշայէն Իզմիտ շինուած երկաթուղիին 19 անգամ երկարութեամբ) և իրարու կը միացնեն Քուպայի գլխաւոր քաղաքները. Զօրս հազար քիլոմէթրէ աւելի հեռագրաթելեր բոլոր կղզին ներքնապէս իրարու կապած են.

Դալով ընդծովեայ գծերուն, Քուպա երեք տարբեր ծովաթելերով կը հաղորդակցի Եւրոպայի և հետեւաբար Սպանիոյ հետ.

1.— Հավրէ՛ի ծովագիծ. Այս ծովաթելը կ'անցնի Սպանիոյ Քատիզէ քաղաքէն, Գանարեան կղզիներէն, Պրազիլիոյ Բերնամպուկ քաղաքէն, Հայիթիին և կ'երթայ Քուպա.

2.— Նիւ-Եորք-Ճամայիքի ծովագիծ. Այս ծովաթելը ձգուած է Ֆրանսայէն և Անգլիայէն դէպի Մ. Նահանգները, անկէ Մեքսիկա, Գոլոն, Ճամայիք և Քուպա.

3.— Քի-Ուէսթի ծովագիծ. Հավանա ուղղակի չորս տարբեր ծովաթելով կապուած է Քի-Ուէսթի հետ. հետեւաբար Սպանիա կարող է Ֆրանսական կամ անգլիական ծովաթելերով միշտ հաղորդակցիլ Քուպայի հետ։ Սպանիոյ կառավարութիւնը անցեալ տարի որոշեց Քատիզէ-Թէնէրիֆ-Քուպա ընդծովեայ պարան մը ձգել զուտ սպանիական, բայց այս ձեռնարկը չիրագործուած պատերազմը վրայ հասաւ.

Մ. Նահանգներ .... ընդծովեայ հեռագրական պայմանագրութեան 8րդ յօդուածին համեմատ, Մ. Նահանգները իրաւունք ունին Քի-Ուէսթէն Հավանա անցնող հեռագիրները պատերազմի պահուն դադրեցնել կամ խիստ .... մը անցընել. ահա այս իրաւունքով Մ. Նահանգները Պէրնի միջազգային հեռագրատան պաշտօնէութեան միջոցաւ իմացուցին Եւրոպական տէրութեանց թէ Քի-Ուէսթէն Հավանա առանց .... և ոչ մէկ հեռագիր կարող է անցնիլ, ըլլայ սպանական կամ անհատական, հետեւաբար Մ. Նահանգաց նաւատորմիղը Քի Ուէսթի ծովաթելը կտրելու պէտք չունի, բայց դալով երկու միւս ծովաթելերուն, ահա ասոնք են զոր Մ. Նահանգներու նաւերը կտրել կ'ուզեն.

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Քուպա կղզին վարչական տեսակէտով երկու նահանգներու բաժնուած է, Հավանայի և Սանթիակոյի. ասոնց առաջինը ամէնէն շէն, բազմամարդ և վաճառաշահն է.

Զինուորական տեսակէտով կղզին կը բաժնուի Արեւմտեան և Արեւելեան անուամբ երկու զօրաբանակներու. Իսկ ծովային ուժը հինգ շրջանակի բաժնուած է, ամէն մէկը մէյ մէկ նաւահանգիստ կեդրոն ունենալով.

ԿՐՕՆՔ ԵՒ ԼԵԶՈՒ

Հոգեւորապէս Քուպա Սանթիակոյի արքեպիսկոպոսին ագդեցութեան տակն է, իսկ եպիսկոպոս մըն ալ կը նստի Հավանա.

Քուպայի բնակիչներուն կրօնքն է կաթոլիկութիւն, լեզուն սպաներէն. կրօնական և ցեղային բոլոր ծէսերը և սովորութիւնները սպանիական են.

ԳԼԽԱՒՈՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐ

Քուպայի գլխաւոր քաղաքներն են.

ՀԱՎԱՆԱ (մայրաքաղաք) շինուած կղզւոյն հիւսիսային արեւմտեան ծովեզերքը. երկու հարիւր հազարէ աւելի բնակիչներով. ընդարձակ, ապահով նաւահանգիստ մը ունի, Ամերիկայի ամէնէն ընտիրը. հազար նաւ կարող է պարփակել իր նաւահանգստին մէջ. Ունի իր պաշտպանութեանը համար մարտկոցներ. Նաւահանգիստը մտնելու համար պէտք է անցնիլ 500 մէթր լայնութիւն ունեցող ջրանցքէ մը մէկ քիլոմէթրի վրայ, որուն եւ կուկողմը մեծ թնդանօթներ զետեղուած են. Այս քաղքին մայր եկեղեցւոյն մէջ կը հանգչի Քրիստափոր Գոլոմպոսի մարմինը. կղզիին ամէնէն բանուկ և վաճառաշահ նաւահանգիստն է.

ՍԱՆԹԻԱԿՕ վաթսուն հազար բնակիչներով շինուած է կղզիին հարաւային արեւելեան կողմը գեղեցիկ ծոցի մը վրայ, լաւ նաւահանգիստով. Քուպայի կրօնական մայրաքաղաքն է. հոս է որ կը նստի արքեպիսկոպոսը.

ՄԱԹԱՆԶԱՍ, 57,000 բնակիչներով, շինուած է Քուպայի հիւսիսային կողմը, ունի լաւ նաւահանգիստ մը. Նաև հարաւային ծովեզերքին վրայ շինուած Չիէնֆուէկօս և Բոլթօ-Բաէնսիբ, առաջինը 40000 և երկրորդը 41000 բնակիչներով.

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

Քրիստափոր Գոլոմպոս 1492ին գըտաւ Քուպա կղզին. 1501ին Սպանիական փոքր գաղթականութիւն մը եկաւ և հիմնեց Հավանա գիւղը. Սպանիացիք իրենց գաղթականութիւնը շարունակեցին և կղզին մէջ տարածուեցան. Բնակիչները մինչեւ 1560 սպառեցան արտաքսուելով, խառնուելով նորեկներուն և սպաննուելով.

Անկլօ-սպանիական միջնադարեան պատերազմներու ատեն Քուպա 1660 և 1762ին Անգլիացւոց ձեռքը ինկաւ, խաղաղութեան ատեն նորէն Սպանիոյ դարձաւ.

Քուպա շատ անգամ ներքնապէս պատերազմի թատր մը եղած է, որովհետեւ, ինչպէս Մ. Նահանգաց մէջ, հոս ալ կային բազմաթիւ գերիներ. Գերիներու ապստամբութեան պատճառաւ Քուպայի մէջ 1812ին, 1844ին, 1848ին արիւնալի կռիւներ տեղի ունեցան.

Մ. Նահանգները 1845ին Քուպան գնել ուզեցին, բայց չյաջողելնուն գաղտնի ապստամբութեան գրգռեցին ժողովուրդը. այս ապստամբութիւնն ալ զսպուեցաւ. Սպանիոյ լուծի վարչութենէն Քուպացիք միշտ բողոքած են, շատ անգամ ալ զէնքի դիմած. 1869ի ապստամբութիւնը 10 տարի տեւեց, բայց Մ. Նահանգաց այն ատենուան նախագահը, Կրանդ, չեզոք կեցաւ մը բռնեց.

Վերջապէս 1895ին վերստին ապստամբեցան. Այս ապստամբութիւնը յանգեցաւ սպանօ-ամերիկեան պատերազմին և կ'երեւայ թէ այս անգամ Սպանիոյ անսահման կալուածներուն վերջին բեկորը եղող այս կղզին պիտի ելլէ իր ձեռքէն.

ԳԷՈՐԳ ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ

ԱՐԴԻՔ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹԻՒՅՍՈՒԶԵԱՆ

Ցիսուն տարեկան կար երբ ճանչցայ զինքը Բարիզի մէջ 1883ին, և երիտասարդի մը կորովը և աշխոյժը ունէր դեռ. Օր մը միայն երկար տեսակցութիւն մը ունեցայ իրեն հետ օմնիպիւսի մը մէջ, որ Բլաս տը լ'Օտէօնէն Պոլվառ տէ Քիթալիէն կը տանէր զմեզ. Գիւրահաղորդ, պատմեց ինծի իր ներքին կեանքին դժբախտութիւնները, իր անյաջող գործերը, իր Բարիզի մէջ անցուցած կենցաղը և քիչ մըն ալ իր մանկութեան և պատանեկութեան յիշատակները, որոնց մէջ կը ներկայանային 40էն 50ի Պոլսոյ հայ դէմքերուն գլխաւորները. Խօսեցանք 80ի գրագէտներու սերունդին վրայ ալ, և տեսայ որ հետեւած է մեր գրական շարժումին, հաւատարիմ ընթերցող մը ըլլալով հայ թերթերու. Այդ գրագէտներու սերունդին մէջ իր նախասիրած հեղինակն էր Եղիա Տէմիրճիպաշեան, որ այն ատեն խմբագրապետ էր Երկրագունտին և Գրական շարժումին.

Ոչ միայն հայ գրականութեան հետաքրքրուող մը, այլ և գրող մը եղած էր Թիւյսիւզեան և իր յօդուածները մերթ ընդ մերթ կ'երեւային Պոլսոյ օրաթերթերուն մէջ, ուր Բարիզի վրայ տեղեկութիւններ կը հաղորդէր. Վերջին տարիները մանաւանդ, իր կուրութեան պատճառաւ բոլորովին գործէ քաշուած, Թիւյսիւզեան կարգ մը յօդուածներ գրեց Արեւելքի և Մասիսի մէջ. Վերջիններ հրատարակեցինք քանի մը շաբաթ առաջ. Համբօ Ցօբէլեան ըը վերնագրով. կարծես իր մահը նախազգալով, Թիւյսիւզեան՝ իր ինքնակենսագրութիւնը ըրած էր, ուր հետաքրքրական տեղեկութիւններ կու տար մանաւանդ 1848էն իրեն հետ Պոլսէն Բարիզ գացող հայ ուսանողներու խումբին վրայ.

Թիւյսիւզեան մոռցած էր սակայն յիշատակել այդ գրուածին մէջ թէ ինք 1857ին Պոլիս հրատարակած էր գրքոյկ մը խաղողի հիւանդութեան մը վրայ, որ 52էն ի վեր ճարակած էր Պոլսոյ այգիներուն մէջ. Այդ գրքոյկին մէջ (Ոըբոէփոէէ, Հէնրի Գայյօյի տպարանը տպուած), Թիւյսիւզեան կ'ուսումնասիրէ այդ խաղողի հիւանդութեան պատմութիւնը, նշանները, ընթացքը, պատճառները և դարմանը. Բաւական խնամով գրուած է, հետեւողութեամբ Եւրոպական գիրքերու. Աշխարհաբարը կոկիկ է, թէև գրաբարի ազդեցութիւնը շատ զգալի, երեւոյթ մը որ նոր սկսած էր այն ատենուան աշխարհաբար հրատարակութեանց մէջ.

Թիւյսիւզեան, ինչպէս գրած էր իր վերջին յօդուածին մէջ, 1860էն առաջ Բարիզ վերադարձած էր և մինչեւ հիմայ հոն կ'ապրէր. Ամէնէն հինը Բարիզի հայ գաղթականներուն, ճանչցած էր գրեթէ բոլոր այն հայերը որոնք վերջին 50 տարիներուն՝ Բարիզ եկած գացած են, եւ միշտ ջանացած էր օգտակար ըլլալ անոնց՝ որոնք իրեն կը դիմէին.

Բարիզ գտնուող հայ ուսանող մը, իր մահը ծանուցանելով, կը գրէ մեզ. «Թիւյսիւզեան իր կուրութեան և հիւանդ միճակին ազդած վիշտերը մեծ համբերութեամբ կը տանէր. Իր սալօնը բաց էր Բարիզի հայ ուսանողներուն առջեւ, որոնց սիրալիր ընդունելութիւն կ'ընէր ամէն ատեն և նիւթապէս ու բարոյապէս կ'օգնէր անոնց.»

Թիւյսիւզեան Զատկի կիրակի գիշերը մեռեր է. Իր յուղարկաւորութիւնը կատարուեր է Բարիզի հայ գաղթականութեան մեծ մասին ներկայութեամբ. Հոգեւոր պաշտօնը կատարեր են Պարոնեան և Իւթիւճեան վարդապետները և Խրնտամեան քահանան. մարմինը ամփոփուեր է Բէռ Լաշէզի գերեզմանատունը.

Մասիսի աշխատակցին մահուամբ կ'անհետանայ Բարիզի հայ գաղթականութեան մէկ ուշագրաւ դէմքը, և կ'արժէր որ այս քանի մը տողերը նուիրէինք իր յիշատակին.

ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ

ԴԱՏԱԿԱՆ

ՅԱԿՈԲ ԱՂԲՕՐ ԳԱՆՁԸ

Յակոբ աղբար՝ Տիվրիկցի ծեր ջրավաճառ մըն է Բերա Բիրէճիանէ փողոցին բերանը. օր մը՝ անծանօթ մը իրեն ծրար մը կը յանձնէ երկու տան դէմ ետ առնելու պայմանով.

Յակոբ աղբար քիչ մը դժկամակութեամբ կ'ընդունի՝ պարունակութիւնը անծանօթ բան մը անծանօթ մարդու մը ձեռքէն. սակայն երբ երկուտան դէմ այդ աւանդը չի պահանջուիր իրմէ, ինքն ալ իր կողմէն աւանդապահ կը կարգէ վերոյիշեալ փողոցին մէջ բնակող Տիկին Մարկրիթը, յայն կին մը, ըսելով. «Ես ծեր մարդ մըն եմ. այսօր կամ վաղը չիկամ, սա ծրարը քովդ մնայ, եթէ տէրը գայ պահանջէ կու տաս. ես դրացիներուն ապսպրեցի որ եթէ իմ բացակայութեանս մարդը գայ՝ քեզի ղրկեն.»

Ամիս մը կ'անցնի. աւանդին տէրը մէջտեղ չելլէր.

Այդ փողոցին անկիւնը գտնուող հրեայ բեռնակիր մը այս աւանդապահութեան գործին մէջ մաս խառնուիլ կ'ուզէ և կը յաջողի կլեցնել Յակոբ աղբօր թէ այդ ծրարին պարունակութիւնը յիսուն ոսկինոց գումար մըն է, զոր հարուստ կին մը արգահատելով անոր աղքատութեան վրայ, ղրկած էր.

Յակոբ աղբար առանց վայրկեան մը կորսնցնելու կը վազէ Տիկ. Մարկրիթի տունը, և հեւալով կը պահանջէ այդ հաջակաւոր ծրարը.

Տիկ. Մարկրիթ փոքրիկ ծածկուած ծրարը դրած տեղէն կ'առնէ և կը բանայ ի ներկայութեան դրացիներու որ հոն ժողուած էին և հաղիւ կրնային զսպել իրենց խնդուքը, վասն զի հրեան անոնց իմացուցած էր իր խաղը և յատկապէս հոն ղրկած էր զանոնք.

Երբ ծրարը կը բացուի, մէջէն ի՞նչ ելլայ կը կարծէք. ձեռք մը աղտոտ... ներքնազգեստ.

Յակոբ աղբար այն ատենէն հրեային խօսքին ճշմարտութեան համոզուած էր որ Մարկրիթէն 50 ոսկի կը պահանջէ, կը պոռայ, կը հայհոյէ և կը փնտռէ.

Միւս ջրավաճառը առանց վայրկեան մը կորսնցնելու շուտով ուղղակի Բերայի ընդհանուր դատախազութեան քովը կ'առնէ և ձեռքը անհերքելի աղերսագիր մը Տիկ. Մարկրիթի դէմ փառաւորութեան զեղծումի դատ կը բանայ. Խեղճ Յակոբ աղբար մտքէն անգամ չէր անցըներ որ իր գործը փառաւորութեան զեղծում չէ, այլ դիւրահաւանութեան զեղծում մըն է.

Դատը իրեն նպաստաւոր վախճան մը չունենար, երբ ամէն բան մէջտեղ կ'ելլէ. սակայն Յակոբ աղբար չէ վհատած, ձեռքը գործին նոր ձեռքով դուռ դուռ կը սրընթանայ.

Դատը կորսնցուցած է. շատ հաւանական է սակայն որ քիչ օրէն խելքն ալ կորսնցնէ.

ԳԻՄՄԷՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՍՊԱՆՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՔՈՒԲԱՅԻ ՊԱՇԱՐՈՒՄԸ

Նոր թղթակցութիւններ

Լոնտոնէն կը հեռագրեն Նոյէ Եօրք Բրեսի. «Հիմա գլխաւոր գործը Հավանայի ռմբակոծութեան(*) խնդիրն է: Մաք Քինլի նախագահ ծովային նախարար Պ. Լոնկի հետ որոշած է ռմբակոծումը և ցամաք ելլելը միեւնոյն ատեն սկսիլ: Պ. Լոնկ վստահացուցած է նախագահը թէ Հավանայի թնդանօթները 24 ժամէն լռութեան պիտի դատապարտուին:

Հետեւեալ նոր մանրամասնութիւնները կան Հավանայի ամրոցներէն ամերիկեան նաւատորմին դէմ արձակուած թնդանօթի հարուածներուն մասին. «Ամրոցները սկսան կրակ ընել շաբաթ գիշեր, երբ տեսան որ Նիւ-Եօրք մարտանաւը իր լապտերները կը կախէր: Չիտուիք հրամանատար կը քննանէր, երբ եկան իմաց տուին թէ Սպանիացիք կրակը սկսան: Հրամայեց անմիջապէս հանդարտութեամբ լապտերները կախել և նաւակամուրջին վրայ ելաւ տեսարանը դիտելու համար: Սպանները կը խնդային. «Կ'երեւայ թէ, կ'ըսէին, Սպանիացիք չեն կրնար անկողին մտնել հրախաղութիւն մը կատարելէ առաջ:» Նիւ-Եօրք հինգ մղոն հեռի կը գտնուէր. այսինքն թնդանօթներուն հրակէն անմատչելի: Քիչ մը ետքը կրակը դադրեցաւ, և կէս գիշերին ամրոցին լապտերները մարեցան:

—Ուրիշ հեռագիր.—Շաբաթ օր ժամը 4ին Հավանայի փարոսը հիւսիսային արեւելեան կողմը նաւատորմիղ մը կը նշմարէր, որուն դրօշը առաջին անգամ չի ճանչցուեցաւ: Այս լուրին վրայ մեծ բազմութիւն մը, որուն մէջ կիներ ալ կային, Լա Բունթա ամրոցին ճեմելիքին վրայ ելան, շատերն ալ իրենց տուներուն տանիքին վրայ: Ժամը 6ին փարոսը հաւկըցաւ որ նաւատորմիղը ամերիկեան դրօշ կը կրէր: Իսկոյն Մորրօ եւ Բաւանա ամրոցներէն առանց ռումբի թնդանօթներ արձակուեցան, զօրքերը համախմբելու համար: Ժողովուրդը ահարեկ փողոցները կը վազէր. կառավարչին պալատին մէջ մեծ շարժում: Զօրավարները և սպանները իրենց տեղեկագիրները կը բերէին: Պլանքօ մարաջախտ իր սպայակոյտին գլուխն անցած աչքէ անցուց ամրոցները: Երեկոյին, բոլոր սրճարանները, հասարակաց վայրերը, քլիւպները մարդիկներով լեցուն էին, որ կացութեան վրայ կը վիճաբանէին: Ժամը 11ին բոլոր տուները դեռ բաց էին, բնակիչները պատշգամները ելլելով իրենց դրացիներուն հետ կը խօսէին: Կիները մանաւանդ շատ հանդարտ էին:

—Կ'ըսուի թէ արդէն երեք ամիսէ ի վեր պատերազմի յատակագիծը պատրաստուած է Քուպայի ապստամբներուն եւ ամերիկեան սպայակոյտին միջեւ: Ամէնքան կանոնաւորուած է, թէ ինչպէս ցամաք պէտք է ելլեն Ամերիկացիք, ո՞ւր պիտի յարձակին են. ևն: Կղզիին տեղագրական եւ զինուորական քարտէսները Քի-Ուէսթ ղրկուած են:

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Այս վերնագրին տակ ֆրանսական թերթ մը հետեւեալը կը գրէ. «Ամերիկեան համաժողովին քուէարկած որոշմնագրին պատճէնը կեղծաւորական սեւ տիպար մըն է: Զուարճալի է լսել երբ Ամերիկացիք կը խօսին իրենց խղճին արթննալուն և քրիստոնէական քաղաքակրթութեան ամօթխածութեանց վրայ: Մենք գիտենք թէ ինչ կ'արժէ այդ զգացման արձակին կանգունը և Մ. Նահանգները մարդ չեն կրնար խաբել: Իրենց ուզածը Սպանիոյ հետ կռուիլ է. իրենց վաճառականութեան շահերը կը պահանջեն որ «Անթիլեանց մարգարիտը» ուշ կամ կանուխ կցուի քառասուն երկու Նահանգներուն, և առանց մեծ դժուարութեան իրենց վախճանին պիտի հասնին: Եանքիներուն խիղճը, քրիստոնէական քաղաքակրթութեան ամօթը դիւանագիտական մեղմարանութիւններ են միայն: Այսօր, ուրեմն, Մ. Նահանգները այնչափ կ'ուզեն, պատերազմ պիտի ծագի քաղաքակիրթ երկու մեծ պետութեանց միջեւ, արիւնը յորդահոս պիտի թափուի, և առեւտրական տագնապը՝ որ ամբողջ աշխարհի մէջ ճարակած է, ա՛լ աւելի պիտի ծանրանայ պատերազմին պատճառաւ:

Եւրոպան իր բոլոր պարտաւորութեանց դէմ գործած կ'ըլլայ, եթէ բոլորովին անշահախնդիր սեպէ ինքզինքը այս գործին մէջ: Դիւանագիտական սովորութիւնները յարգելու ողորմելի պատրուակով, քաղաքակիրթ Եւրոպան անզգայօրէն հանդիսատես պիտի ըլլայ երկու ժողովրդոց միջեւ մղուած այս բարբարոս կռուին: Զարմանալի է որ չեն կրնար համաձայնութիւն գոյացնել վեհագոյն ատեանի մը կազմութեան վրայ, որ դատէ ազգերու վէճերը, ինչպէս մասնաւոր դատարանները կը դատեն անհատական յանցանքները և ոճիրները:

Ո՞վ է անիրաւը, ո՞վ է իրաւը. Սպանիա՞ թէ Ամերիկացիք: Մէյնի արկածին քննութիւնը եղաւ Ամերիկայի մէջ սնուցիչ մարդոց կողմէ՝ որ կը փափաքէին խզում մը առաջ բերել Սպանիոյ և Միացեալ Նահանգաց միջեւ: Ամէն մարդ գիտէ որ արկածը պատրուակ մըն էր միայն որ ուզեց Միացեալ Նահանգները, ճշմարիտ շարժառիթն էր անոնց համար՝ Քուպայի տիրելով շաքարի առաջին արտադրիչները ըլլալ:

Ասոր համար բնաւ տարակոյս և երկդիմութիւն չկայ: Միացեալ Նահանգները անիրաւ են, և Քուպայի գործերուն մէջ իրենց միջամտութիւնը բնաւ բանով մը չարդարանար:

Սակայն Եւրոպայի ուշադրութեան առարկայ ըլլալու էր Քուպա շատ կանուխէն սկսեալ: Հոն ամբողջ ժողովուրդ մը երկար ատենէ ի վեր կը տառապէր Սպանիոյ լուծի և վատթար վարչութեան տակ: Սպանիացիք անկարող ժողովուրդ մըն են, աւերեցին աւերեցին Քուպան, որ երբեմն այնքան ծաղկեալ և այսօր աւերակ՝ չքաւորութեան նշաւակ: Հաւատաքննական անողոք սարսափ մը տարածած էին հոն: Եւրոպա այս բանին բնաւ ուշադիր չեղաւ: Խօսք եղաւ թէ Վաշինկթընի մէջ դեսպանական մարմինը նոր միջամտութեան մը համար կը խորհրդակցի, բայց իր այդ խորհրդակցութեան միջոցին՝ դէպքերը կը գահավիժին, և մեծ պետութեանց ներկայացուցիչները շատ ուշ պիտի հասնին: Եթէ քաղաքակիրթ Եւրոպա իր՝ պարտքին ու արժանապատուութեան հոգ տանիլը, եթէ իր ուժին և ճշմարիտ շահերուն գիտակցութիւնը ունենար, երկար ատենէ ի վեր պիտի ստիպէր Մ. Նահանգները որ իրենց նաւահանգիստները քաշէին իրենց դրահաւորները, և ինք Եւրոպա Քուպայի մէջ խաղաղութիւն հաստատէր:

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻԻ ՄԸ ԿԱՐԾԻՔԸ

Ամերիկեան և սպանական երկու դիւանագէտներ Փեքինոյի մէջ երկարօրէն կը բացատրեն ներկայ պատերազմին պատճառները.

«Դժբաղդաբար Սպանիոյ հետ պատերազմը անխուսափելի դարձաւ, և ընդհանրապէս Եւրոպացիք կ'ամբաստանեն Մ. Նահանգները թէ չհամոզ նպատակով մը առաջ բերին այս կռիւը: Նոյն իսկ Ֆրանսայի մէջ համակրութիւնը Սպանիոյ համար կը ցուցուի: Պէտք է հաւատալ որ Ամերիկացիք համակրելի ըլլալու և իրենց գործերը գեղեցկացնելու արուեստը չունին. կ'ըսուի թէ մենք յաճախ չափէն աւելի դրական ժողովուրդ մըն ենք: Բայց պիտի ջանամ ցոյց տալ թէ ի՞նչպէս սպանիական նշանաւոր և խրոխտ ազգը Քուպայի գործերուն յոռի վարչութեամբը ստեղծեց կացութիւն մը՝ որ անտանելի եղաւ Մ. Նահանգաց համար:

Կարելի է ըսել թէ երեսուն տարիէ ի վեր Քուպայի կացութիւնը անհանոն էր: 1868ին առաջին մեծ ապստամբութիւնը ծագեցաւ և տասը տարի տեւեց, և Սպանիա հազիւ հազ կրցաւ զսպել զայն: Այն միջոցին քաղաքային պատերազմը հիմնական չափ անգթօրէն չմղեցին Սպանիացիք, և զսպումը այնքան խիստ չեղաւ: Սակայն բազմաթիւ անհատներ՝ որոնց մէջ ամերիկեան հպատակներ ալ կային, հրացանի բռնուեցան: Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը որուն նախագահն էր այն ատեն Կրանթ զօրավար, բնաւ չմիջամտեց այս երկար պատերազմին, որ սակայն մեծապէս կը վնասէր իր ազգայիններուն առեւտրական շահերուն:

Այս առաջին ապստամբութենէն վերջ Քուպայի մէջ տեղի ունեցան նուազ կարեւոր շատ մը ապստամբութիւններ: Քուպացիք խիստ դժուարութեամբ կրնային տոկալ Սպանիոյ տիրապետութեան: Այս վերջինը զինքը կ'ընկճէր տուրքերու տակ, և կղզին վարչութիւնը կը յանձնէր սպանիացի պաշտօնատարներու, որ երկիրը չէին ճանչնար և շատ գէշ կերպով կը կառավարէին զայն: Քուպացիք ամէն պաշտօնէ վտարուած էին կղզին մէջ և զուրկ իրենց քաղաքական իրաւունքներէն: Ուրեմն զարմանալի չէ որ անոնց յուսահատութիւնը վերջապէս առաջ բերէր 1895ին ընդհանուր ապստամբութիւնը: Քաղաքային պատերազմը ծագեցաւ, երկուստեք մղուեցաւ անօրինակ կատաղութեամբ և անգթութեամբ. երեք տարիէ ի վեր կը տեւէ, և բանով մը չկանխատեսուիր թէ ե՞րբ պիտի վերջանայ: Սպանիա Քուպա ղրկեց 200,000 զինուոր, ինչպէս նաեւ իր ամենէն լաւ սպաները: Ապստամբները այդ ահարկու բանակին դէմ հանեցին միայն 27,000 կռուողներ, որոնք զուրկ էին հեծելազօրքէ և արագաձարուած թնդանօթներէ: Սակայն միշտ կը կռուին և Սպանիացիք չեն յաջողիր կղզին խաղաղեցնել: Տարօրինակ չէ՞ այս: Այս անհմանալի իրողութիւնը ամէն տեսակ ենթադրութիւններու տեղի չի՞ տար, մանաւանդ սա՛ ենթադրութեան թէ Մատրիտի կառավարութիւնը պէտք եղածին չափ իր ձեռքին մէջ առած չէր պատերազմին քոնթռոլը, այն պատերազմին՝ որ սպանիական հասոյթները կլլեց տարաւ:

Եւրոպայի մէջ հաճութեամբ մը կ'ըսուի թէ Մ. Նահանգները օգնելով ապստամբութեան, անոր զսպումը այնքան երկար տեւեց: Այս գլխաւոր կէտին վրայ անկեղծօրէն պարզեմ միտքս:

Ստոյգ է թէ մենք կը համակրինք Քուպացիներուն, թէ կը հիանանք անոնց քաջութեան վրայ և կը յարգենք անոնց տառապանքներուն: Ամէն ժամանակ Քուպայի հետ մեծ վաճառականութիւն ըրած ենք, և ամերիկեան դրամագլուխները ընդարձակօրէն կը գործածուին կղզին մէջ: Քուպացիք միշտ մեզի հետ բարեկամական յարաբերութիւններ մշակած են, և անոնցմէ շատերը մեր երկրին մէջ անցուցած են տարուան մէկ մասը, քանի որ փոքրիկ հեռաւորութեամբ մը միայն Քուպա բաժնուած է Մ. Նահանգներէն: Քուպացիներուն ստուար մէկ մասը ամուսնացած է մեր երկրին մէջ և ընդունած է ամերիկեան հպատակութիւն: Բոլոր այս պարագաները բնականաբար պիտի ստեղծէին երկու ժողովրդոց միջեւ համակրութեան հոսանք մը: Ուրեմն զարմանալի չէ որ Քուպացիներուն տառապանքները ցաւագին տպաւորութիւն մը գործած ըլլայ Մ. Նահանգաց մէջ, և մեծապէս բաղձան վերջացած տեսնել այն տխուր կացութիւնը որ կը կործանէ Քուպան: Սակայն Վաշինկթընի կառավարութիւնը չդադրեցաւ երբեք կատարելէ իր միջազգային պարտաւորութիւնները հանդէպ Սպանիոյ: Այս մասին երբեք յանցանք մը չունի և խիղճը հանդարտ է:

Մ. Նահանգաց և Սպանիոյ միջեւ դաշնագրութիւն մը կայ՝ որուն համեմատ պարտաւոր ենք արգիլել զինեալ հրոսախումբերու արշաւանքները՝ քուպացի ապստամբներուն օգնութիւն փութացնելու համար: Մեր կառավարութիւնը աւելի հեռուն գնաց. ձերբակալեց այն նաւերը՝ որոնց մէջ անզէն մարդիկ կը գտնուէին, այլ ուղղակի ուրիշ նպատակով Քուպա կ'երթային. բանիլ տուաւ այնպիսի նաւեր որ ռազմամթերք և զէնք կը պարունակէին: Մեր ծովեզերքներուն վրայ, որ 2000 մղոն երկայնութիւն ունին, այս հսկողութիւնը շատ սուղի կը նստէր մեզի, սակայն յաջողեցանք արգիլել բոլոր արշաւախումբերը՝ բայց երեք կամ չորս անկարեւոր խումբերէ՝ որոնք յաջողեցան Քուպայի ցամաքը ելլել: Ինչո՞ւ համար Սպանիացիք, որ Քուպայի ջուրերուն մէջ բազմաթիւ նաւեր ունէին, իրենք չկրցան արգիլել այդ արշաւախումբերուն ցամաք ելլելը:

Ծովեզերքներու հսկողութենէն զատ, որ տարին առնուազն հինգ միլիոն ֆր. ի կը նստէր մեզի, ստիպուեցանք նաև վճարել ծախքերը, քարանթիններուն ծախքերը, զոր հարկ եղաւ շինել մեր ծովեզերքներուն վրայ, արգիլելու համար այն հիւանդութիւնները՝ որոնք կը ճարակէին Քուպայի մէջ, յորմէ հետէ Սպանիոյ կառավարութիւնը որոշեց քաղաքներուն մէջ իրարու վրայ դիզել խեղճ գեղացիները, որպէս զի ապստամբներուն չմիանան անոնք: Այս կերպով ահռելի խառնակութիւն մը առաջ եկաւ, հիւանդ մարդիկ, [illegible] մարդիկ և տղաքներ սովալլուկ մէկտեղ ապրեցան, գրեթէ մերկ, քովերնին ալ սպանիացի զինուորներ, և այս սոսկալի վիճակէն սարսափելի հիւանդութիւններ առաջ եկան: Քուպայի խեղճ բնակիչները՝ որ երբեմն 1 միլիոն 700,000 հոգիէ կը բաղկանային, քիչ ժամանակի մէջ այդ թիւին քառորդը միայն մնացին կամ գաղթելով, կամ մեռնելով կամ հիւանդանալով: Հարկ էր ամէն միջոցներ գործածել տարափոխիկ հիւանդութիւններէն զգուշացնելու համար ամերիկեան ցամաքը, և ասոր համար Ֆլորիտայի և Թէքսասի միջեւ շատ բազմածախս քարանթիններ հաստատելու ստիպուեցանք: Ասկէ զատ քանի մը անգամներ ուտելիք կամ դրամ ղրկեցինք Քուպա: Մէկ անգամուն մեր կառավարութիւնը 100,000 տոլար ղրկեց, զոր մեր հիւպատոսները բաշխեցին Քուպացի դժբաղդներուն: Սակայն չքաւորութիւնը կայ ու կը մնայ յարատեւ:

Ասոր միացուցէք այն ահագին կորուստները՝ զոր հայրենակիցներս կրեցին իրենց վաճառականութեան եւ Քուպայի մէջ իրենց ունեցած ստացուածքներու փճացման հետեւանքով, եւ պիտի հասկնաք որ Մ. Նահանգաց մէջ միաձայն հաւանութեամբ փափաք մը կար վերջացնելու համար այսքան աղետալի պատերազմ մը: Սակայն այս փափաքին հետ կապ չունէր բնաւ նուաճման կամ կցման ո և է կամեցութիւն, գոնէ Մ. Նահանգաց ստուար մեծամասնութեան մէջ: Համարձակապէս կը պնդեմ որ Ամերիկացիներուն հարիւրին տասնըհինգը միայն կցում կը պահանջէ: Տեսաք որ Վաշինկթընի համաժողովը, մեր երկրին քաղաքական ամենաբարձր հեղինակութիւնը, քուէարկեց որոշմնագիր մը որուն համեմատ մեր կառավարութիւնը կը մերժէ կցում ամէն գաղափար, եւ թէ կղզիին խաղաղացումէն վերջ, Քուպայի ժողովուրդին պիտի թողուի ամէն կառավարութիւն և ամէն գոնթրոլ:

Այս խաղաղացումը կ'ուզենք միայն: Պէտք է որ, Մաք Քինլիի ըսածին պէս, դադրի այն պատերազմը՝ որ տարիներէ ի վեր կը մղուի մեր դուռներուն առջեւ: Մեզի համար մարդասիրութեան եւ նաեւ անդորրութեան խնդիր մըն է այս: Եւրոպայի մէջ մեծ պետութիւն մը պիտի հանդուրժէ՞ր որ իր մօտերը երկար ատեն գտնուի վրդովումներու բոյն մը և վտանգաւոր կայծ մը, իր ժողովուրդը դնելով յարատեւ գրգռման վիճակի մը մէջ, որ կը վնասէ վաճառականութեան և ուրիշ շահերու ալ:

Կը համարձակիմ ըսել թէ ո՛չ:

Կարելի է որ Մ. Նահանգները այս ծայրայեղութեան չդիմէին և կարենային համաձայնիլ Սպանիոյ հետ վախճան մը դնելու համար Քուպայի այս անտանելի կացութեան, եթէ այս վերջին ժամանակներս երեւան չի գային երկու իրողութիւններ որոնք մեր հայրենակիցներուն համբերութեան չափը անցուցին: Նախ Սպանիոյ Վաշինկթընի դեսպան Պ. Տիւբիւի ալ Լոմի նամակը որ Քուպայի մէջ բռնուեցաւ, որով այդ դիւանագէտը Մաք Քինլին մեր Նախագահը «գռեհիկ քաղաքագէտ մը» կը կոչէր, և յայտնապէս հասկցնել կ'ուզէր թէ Սպանիոյ կողմէ Քուպացիներուն տրուած ինքնօրինութիւնը լուրջ որոշում մը չէր: Ասոր վրայ հասաւ Մէյնի պայթումին գործը: Մէյն բարեկամական պաշտօնով մը Հավանա ղրկուած էր Մատրիտի կառավարութեան հետ բանակցութեան մը հետեւանքով. Սպանիա ալ որոշած էր մարտանաւ մը ղրկել Նիւ Եօրք: Ի՛ ուրեմն, մեր նաւային սպաներուն պաշտօնական տեղեկագիրը ապացուցուց թէ ընդծովեայ ական մը օդը ելաւ Մէյնը: Զենք ամբաստաներ սպանիական իշխանութիւնը թէ այս դժբաղդութիւնը իր դրդութեամբը պատահեցաւ, բայց իրաւունք ունինք ըսելու թէ Սպանիա անկարող գտնուեցաւ ոստիկանութիւն ընելու իրեն վերաբերող նաւահանգստի մը մէջ, և թէ պէտք է պատասխանատու համարուի երկու հարիւր յիսունէ աւելի նաւաստիներու մահուան, որուն սուգը կը կրէ մեր ամբողջ երկիրը: Պ. Մաք Քինլի ո և է հատուցում չպահանջեց Սպանիայէն այս արկածին համար, ինչպէս նաեւ մեր Համաժողովը չպահանջեց Քուպա կղզին իբրեւ փոխարինութիւն ստուար զոհողութեանց զոր պատերազմը պիտի առթէ մեզի: Ինչո՞ւ ուրեմն Եւրոպա այնքան խիստ կերպով կը դատէ մեզ: Ինչո՞ւ չուզուիր կարծել թէ կրնանք կռուիլ մարդասիրական նպատակով մը, մեր երկիրը հանդարտեցնելու համար, ուր պատերազմի համար զզուանք կը զգանք սկզբունքով, և ուր խաղաղիկ յառաջդիմութիւններ միայն կը փնտռուին:

Աւելո՞րդ է քիչ մը վարկ խնդրել մինչեւ որ այսօր մեզ դատապարտողները կարող ըլլան աւելի արդարութեամբ մեզ դատելու: Վերջապէս Ֆրանսացիք մոռցա՞ն թէ ասկէ դար մը առաջ իրենք օգնեցին մեր նորածին ազգին, և մեր ազատութիւնն ու անկախութիւնը ապահովելու շարժառիթով միայն, վեհանձնօրէն թափեցին իրենց արիւնն ու ոսկին:

Ահա ա՛յս է որ մենք այսօր ճշգիւ կ'ընենք Քուպացիներուն համար:»

ՍՊԱՆԻԱՑԻԻ ՄԸ ԿԱՐԾԻՔԸ

«Քուպա 3500 քիլոմէթր երկաթուղի ունի, այսինքն 24 քիլոմէթր 1000 բնակիչ գլուխ, մինչդեռ Մ. Նահանգաց մէջ 19 քիլոմէթր նոյնքան մարդ գլուխ: Կղզիին հարստութիւնը մարդ գլուխ 530 տոլար կը հաշուուի, մինչդեռ Մ. Նահանգաց մէջ 307 տոլար: Ահա թէ Սպանիա ինչ ըրած է այդ կղզին:

Չքաւորութիւնը և հիւանդութիւնը բոյն դրած են հոն, կ'ըսուի, ժամանակէ մը ի վեր: Առանց այդ հիւանդութեանց պատերազմը սոսկալի պատուհաս մը պիտի համարուէ՞ր: Ամերիկացիք հոն կրակը վառեցին և վերջն ալ սկսան. «Հրդեհ կա՛յ», պոռալ եւ միջամտել իբրեւ Հրշէջ: Ասիկա ողորմելի փաստ մը չէ՞: Այդ խօսքերէն մէկը չի խաբուիր:

Առանց խօսելու ամերիկեան կառավարութեան քէթին տակ Նիւ Եօրքի մէջ հաստատուած քուպայասէր ընկերութեան վրայ, ամերիկեան ցամաքէն Քուպա անցան վաթսուն երեք հրոսակախումբեր՝ ապստամբութիւնը սրծածելու համար:

Եթէ ամերիկեան կառավարութիւնը գիտէր այս արշաւախումբերը, անոնց մեղսակից էր: Եթէ չէր գիտեր, ուրեմն չի կրնար ոստիկանութիւն ընել ուրիշին ստացուածքին վրայ, երբ այնքան գէշ կերպով կ'ընէ իր երկրին մէջ:

Մենք այդ հրոսակախումբերը չարգիլեցինք, վասն զի անոնց փախցուցած և Քուպա բերած զէնքերէն աւելի կը վախնայինք դիւանագիտական դժուարութիւններէ և չարամիտ պահանջումներէ: Մեր քաղաքագէտները սա՛ ունայն յոյսը կը տածէին թէ Եւրոպա շնորհակալ պիտի ըլլար մեզի, և չպիտի թողուր որ Սպանիա ջախջախուի, որ ոչ միայն իր իրաւունքը կը պաշտպանէ, այլ նաեւ Ամերիկայի մէջ ստացուածք ունեցող եւրոպական պետութեանց իրաւունքը: Մեր պետական մարդիկը խաբուեցան, և մինակ մնացինք, այո՛, մինա՛կ: Ո՞ւր են այն գեղեցիկ հեռագիրները՝ զոր Գերմանիոյ կայսրը Քրիւկըր նախագահին ուղղեց: Գերմանիա տուակէն չէ՞ մտցած մեր վէճին յիշատակը առեւտրական խնդիրներու մէջ: Ի՞նչ եղաւ Անգլիացւոց սրտմտութիւնը Ամերիկացիներուն համար, որ յայտնուեցաւ Վենեզուելայի սահմանագլխի խնդրին մէջ: Ի՞նչ թագուհի նպատակ կը մնայ Վիքթորիա Թագուհիին ալեաց յարգելի կին մը՝ որ կարեւորութիւն չի տայ եւրոպական ազգի մը՝ որուն գահը կը պաշտպանէ կին մը և տղայ մը: Վաշինկթընի մեր ներկայացուցիչին գողցուած մէկ նամակը և Մէյնի տխուր արկածը, որուն համար իրաւարարութիւն խնդրեցինք, գէշ փաստեր են, ներկայ պատերազմը արդարացնելու համար: Սպանիա ինչ հրաշալի համբերատարութիւն ցոյց տուաւ ամերիկեան հիւպատոսներուն մասին՝ որոնց ամէնքն ալ լրտես էին:

Քանի մը օր առաջ Իէնայի համալսարանին ուսուցիչներէն մին, որ Գերմանիոյ մէջ նշանաւոր է, սպանօ-ամերիկեան կռուին երկրորդ օրը իր ունկնդիրներուն ներկայանալով, ֆրանսերէն գրքոյկ մը կարդաց. Գայլին և Գառնուկին առակը:

—Հիմա, ըսաւ, պարոններ, դուք հասկցաք ինծի չափ:

Սակայն յուսանք որ գառնուկը ինքնապաշտպանութեան քանի մը միջոցներ ունի տակաւին, և քանի որ առակի վրայ խօսեցանք, ըսե՛նք թէ Ամերիկա աղէկ կ'ընէ, եթէ չմոռնայ արջին մորթը ծախել զայն սպաննելէ առաջ:

Վերջապէս կը յայտարարեմ թէ հրապարակութիւն կը զգամ վերաբերելու համար ազգի մը՝ որ գիտէ մեռնիլ ոչ կաբէն մը ըսել զօրաւորագոյնին սպառնալիքներուն, և զէն ի ձեռին պատուով ճամբան ցոյց տալ: Միայն դատաւոր մը չէ որ կը պաշտպանենք, այլ սկզբունք մը, պատգամ մը: Դիւանագիտութեան մէջ մարդ անպատճառ մեծ տիրացու մը ըլլալու չէ, հասկնալու համար թէ Մ. Նահանգաց խստապահանջութիւնը և յաւակնութիւնները սաստիկ կերպով պիտի մեծնան:

Ուրեմն շատ որոշ է թէ ինչ որ Ամերիկա պիտի շահի, թերեւս Անգլիոյ բարոյական աջակցութեամբ, կորսնցնողը ցամաքային Եւրոպան պիտի ըլլայ:»

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ.—Ցունաստանի թագաւորը Ս. Փրկչի պատուանշանը տուաւ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Մուրավիէֆ կոմսին:

ՍՈՎԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.—Օտեսայէն կը գրեն թէ նիւքին ութը գաւառներուն մէջ կացութիւնը շատ ողբալի է: Քանի մը միլիոն գեղացիներ կառավարութեան նպաստներով և հասարակաց ողորմութեամբ միայն կ'ապրին: Եւ եթէ նոր հունձքը աղէկ չըլլար այս գաւառներուն մէջ, 1891—1892ի սովը վրայ պիտի հասնէր: Միայն Թամպով գաւառին մէջ կառավարութիւնը հինգ միլիոն ռուբլիի նպաստ ըրած է բնակիչներուն, բայց միլիոնները ի՞նչպէս կերակրել:

ՏՈՒԻՄԱՆ ԱԼՃԵՐԻՈՅ ՄԷՋ.— Ալճերի արուարձաններուն մէջ Պ. Տուիման սկսած է ընտրական պտոյտ մը կատարել: Ամէն կողմ պատերուն վրայ ազդարարութիւններ կան որոնց մէջ նշանակուած է իբրեւ «հակահրեայ հանրապետական ընտրելի:»

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԷՆ

ՖՐԱՆՍԱ ԿԸ ԲՈՂՈՔԷ

Վաշինկթընի ֆրանսական դեսպանը սպանիական [illegible] նաւուն պատերազմէ չսկսած բռնուելուն դէմ բողոքեց, ըսելով նաև թէ նաւուն բեռը չեզոքներու կը վերաբերի, և պնդեց որ ամերիկեան կառավարութեան ծախքով նաւը իր տէրը դրկուի:

ՔՈՒՊԱ

Ամերիկայի կառավարութիւնը որոշեց առ այժմ երկու վաշտ հեծելազօրք և խոշոր թնդանօթներ Քուպայի ցամաքը հանել, ապստամբներուն հետ մէկտեղ գործելու համար: Ամերիկացիք մտադիր են նաև Մարիէլայի ծովախորշը առնել, արգիլելու համար որ Պլանքօ մարաջախտ Քուպայէն դուրս ելլէ: Մաք Քինլի նախագահ և իր խորհրդականները կը ցաւին որ Քուպան պաշարելու և անոր չքաւորութիւնը սաստկացնելու հարկին մէջ կը գտնուին: Թէեւ միւս կողմէ կ'ըսուի թէ պատերազմական և ծովային նախարարները պիտի հրաժարին, չկրնալով համաձայնիլ իրենց պաշտօնակիցներուն հետ պատերազմական ծրագրի մասին:

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ

Տէյլի Մէյլ կ'ըսէ թէ Մաք Քինլի նախագահն արտօնած է հետեւեալ հեռագիրը ուղղել անգլիական ժողովրդին.

«Ամերիկեան կառավարութիւնը և ամբողջ ազգը խորապէս յուզուած են այն համակրութիւններէն որ իրենց կ'ուղղուին Ատլանտեանի միւս կողմէն: Չպիտի մոռնան զանոնք:»

ՎԱՇԻՆԿԹԸՆ

Ելմտական յանձնաժողովին նախագահ Պ. Տինկլի խորհրդարանին ներկայացուց պատերազմական ծախքերը հոգալու համար նոր միջոցներ ցոյց տուող օրինագիծ մը, որուն համեմատ ոգելից ըմպելիներուն իւրաքանչիւր տակառին տուրքը մէկ տոլարէն երկուքի կը բարձրանայ, անուշահոտ իւղերու և դեղագործական կարգ մը նիւթերու և օտար նաւերուն վրայ տուրք մը կը հաստատուի: Խորհրդարանը քուէարկեց նաև որ կանոնաւոր բանակին թիւը 61,000ի բարձրանայ փոխանակ 27,000ի (խաղաղութեան ժամանակ):

ՍՊԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Խնամակալ Թագուհին Պավիա իմացուց թշնամութեանց սկսիլը, և անոր օգնութիւնը խնդրեց սպանիական բանակին համար: Սպանիական կառավարութիւնը նաւերուն գերի բռնուելուն վրայ պաշտօնական տեղեկութիւն մը առած չէ: Ամերիկացւոց յարձակած կէտերէն եկած հեռագիրները տագնապալից չեն բնաւ: Կը հերքուի սպանիական նաւատորմին համար ածուխը պակսելուն լուրը: Հավանայէն եկած լուրերը կը ցուցնեն թէ ապստամբներուն հետ բաղխումը կը շարունակուի: Անոնց պետերէն մին Տէկասօ սպաննուեցաւ: Սպանիոյ հպատակութիւն յայտնող պետերէն մին Մասօ երեք հազար Քուպացի հաւաքած է Ամերիկացիներուն դէմ կռուելու համար:

Հավանայի Մորրօ ամրոցին համար աւստրիական Քրուբի թնդանօթները հասած չըլլալով, կառավարութիւնը ստիպուած է գործածել հին ձեւով արուրեայ թնդանօթներ: Բորթօ-Րիքօյէն, որուն նաւահանգիստը հիմա ամերիկացիներէն պաշարուած է, կը հեռագրուի թէ ամերիկեան ազբերէ տրուած ապստամբութեան լուրը սուտ է:

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ

Իտալիոյ կառավարութիւնը յայտարարած է թէ իտալական ծովային օրինագրքին համեմատ հանքածուխը չի կրնար պատերազմական մաքսանենգութիւն նկատուիլ:

Պ. Քրիսբի անգլիական օրաթերթի մը թղթակցին ըսաւ. «Կը ցաւիմ որ մեր Լատին քոյրը այս անել ճամբուն մէջ ինկաւ: Իրա՛ւ, Սպանիացիք քաջ եւ ասպետական ժողովուրդ մըն են, բայց ատոնք միջին դարու առաքինութիւններ են. մեր ԺԹ դարուն մէջ պէտք եղածը նախաձեռնութիւնը եւ գործնական ոգին է:» Պ. Քրիսբի կը վախնայ որ Սպանիա Քուպան կորսնցնէ և Ամերիկացիք յարձակին նաև ուրիշ եւրոպական գաղթականութեանց վրայ: Ֆրանսան առաջին զոհը պիտի ըլլայ, եթէ Լոնտոն և Վաշինկթըն դահլիճները նիզակակցութիւն մը չի հաստատեն, բայց այս նիզակակցութիւնը աշխարհի խաղաղութեան համար շատ վտանգաւոր է:

Փրիւքսէլի սպանիական գաղթականութիւնը կոչում կ'ընէ Պելճիքայի մէջ բնակող բոլոր սպանիացիներուն որ դրամ հայթայթեն, սպանիական նաւերուն ածուխ գնելու համար:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Քառասուն երկու ամերիկացի օրիորդներ իրենց դաստիարակին առաջնորդութեամբ Պիլպայէն Փարիզ գացին, ուր փոխադրուած է պատերազմին առթիւ իրենց հաստատութիւնը:

Ֆրանսական երեք յածաւորակներ Պրէսթի նաւահանգիստէն ճամբայ պիտի ելլեն Ատլանտեանի ֆրանսական նաւախումբին միանալու համար:

ՓԻԼԻՓՊԻՆԵԱՆ ԿՂԶԻՆԵՐԸ

Ատլանտեանի ամերիկեան նաւատորմիղը վերջնական հրաման ստացաւ Մանիլան ռմբակոծելու համար: Կ'երեւայ թէ կարեւոր բաղխումը առաջին անգամ հոն տեղի պիտի ունենայ:

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՄԱՏՐԻՏ, 27 Ապրիլ.— Կը հաւատեն թէ Մինեափոլիս և Գոլումպիա ամերիկեան զրահաւորները Համբթըն Րոտսի նաւաբաժինէն զատուելով դէպի Սպանիա ճամբայ ելած են:

ՓԱՐԻԶ.—Կոլոսայի հրատարակած մէկ խօսակցութեան նայելով, որ տեղի ունեցած է գերման դիւանագէտի մը հետ, այս վերջինը յայտարարեր է որ, երբ Սպանիա և Ամերիկա լուրջ ընդհարում մը ունենան, մեծ տէրութիւնները պիտի միջամտեն թշնամութիւնները դադրեցնելու համար:

—Ֆրանսան և Պրազիլեան բաժնող Կույանայի խնդիրը Զուիցերիոյ դաշնակցութեան նախագահին իրաւարարութեան յանձնուեցաւ:

ԼՈՆՏՈՆ.—Սպանիական մարտանաւեր կ'երթեւեկեն Մանշի նեղուցին մէջ:

—Ամերիկեան Շէնանտոա քառակայմին գերի բռնուիլը սխալ կ'երեւի. այդ նաւը երէկ Գորքի մօտ տեսնուեցաւ:

ՊԱՑՈՆ.—Հոս զրոյց տարածուած է թէ սպանիական նաւատորմիղը հրաման ստացած է Մ. Նահանգներու հիւսիսային նաւահանգիստները երթալ ռմբակոծելու համար:

ՔԻ-ՈՒԷՍԹ.— Այսօր ամերիկացիները գրաւեցին ամերիկեան եզերքին մօտ սպանիական Պոլէծօ շոգենաւը: Երկու պզտիկ նաւեր ալ գերի բռնուեցան երէկ Հավանայի մօտ:

ՄԱՆԻԼԱ.— Սպանիական նաւատորմը ամերիկեանը դիմաւորելու գնաց, որուն գալուստին կը սպասուի վարկեանէ վարկեան: Ամերիկեան Սորոնա մարտանաւը, որ գերի տարուած էր ամերիկեան թնդանօթակիրէ մը, նաւահանգիստ մտաւ:

ՀԱՎԱՆԱ.—Կացութիւնը չէ փոխուած: Ամերիկեան նաւաբաժինը միեւնոյն դիրքերուն մէջն է: Երեք սպանիական նաւեր յաջողեցան ճեղքել պաշարման գիծը:

Լէյէրա թնդանօթակիրը հանդիպեցաւ ամերիկեան Քըշինկ թորփիլակիրին, այս վերջինը կրակ ըրաւ թնդանօթակիրին, որ պատասխանեց. թորփիլակիրը փախուստ տուաւ, բայց յաջողեցաւ սրծիլ:

ՔՈՐԷՆՀԱԿ.— Երկիրս խլրտումը հոս հասաւ:

ՀՌՈՄ.—Բոփոլօ-Րոմանօ կ'իմացնէ թէ ծովային նախարար Պ. Պրին դիտաւորութիւն ունի հրաժարելու առողջական պատճառներու համար՝ բայց նախարարապետ Պ. Րուտինի պիտի համոզէ զայն որ չհրաժարի:

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՌՄԲԱԿՈԾՈՒՄ

ՔԻ-ՈՒԷՍԹ, 28 Ապրիլ.—Այսօր, Ամերիկեան Նիւ-Եօրք, Սինսինատի և Փիւրիթան զրահաւորները սկսան ռմբակոծել Քուպայի Մաթանզաս քաղքին ամրոցները: Մաթանզաս կը գտնուի Հավանայի արեւելեան կողմը, հիւսիսային ծովափունքին վրայ. ունի 42,000 բնակիչ և Հավանայէն ետք, ուրկէ 80 քիլոմէթրօ հեռու կը գտնուի, Քուպայի ամէնէն վաճառաշահ նաւահանգիստն է: Ռմբակոծումը շատ կարեւոր վնասներ պատճառեց քաղքին. շատ մը բնակիչներ սպաննուեցան: Մաթանզասի ամրոցները պատասխանեցին ամերիկեան ռումբերուն, առանց ամենեւին վնաս մը իսկ պատճառել կարենալու:

ՄԱՏՐԻՏ.— Սպանիական յածաւորակ մը գերի բռնեց ամերիկեան շոգենաւ մը՝ որ հանքածուխի մեծ պաշար մը բեռցած էր:

—Հայրենասիրական ցոյցերը կը շարունակուին Պատաժոզի, Վալէնսի, Բամբելիւնի, Պարչէլոնայի, Քորոնիի, Պիլպաոյի, Սարակոսայի, Մատրիտ մէջ:

—Կառավարութիւնը 50% պիտի աւելցնէ մուրհակներուն տուրքը. Թղթադրամի (1500 միլիոնէն մէկ միլիառ բէզէդա) շրջաբերութիւնը պիտի աւելնայ, պայմանաւ որ անոր ներկայացուցած հնչուն դրամին կէսը գոնէ դրամատան մէջ պատրաստ գտնուի:

ՀՌՈՄ.— Խորհրդարանը Մայիս 5ին պիտի բացուի, որպէս զի անդամները

(*) Տես մեր այսօրուան հեռագիրները:

ժամանակ ունենան Ներկայ բլլալու Տուբինոյի տրուեստահանդէսին՝ որ Մայիս 1ին տեղի պիտի ունենայ։

ՊԷԼԿՐԱՏ.— Ազատական-արմատական կուսակցութեան պետ Պ. Րիպարած իւր ձերբակալուելուն՝ Սերպիոյ բանակին ընդհանուր սպարապետ Միլան Թագաւորին թելադրութեամբ։

ՎԻԷՆՆԱ.— Նախարարապետ Ֆոն Թուն կոմսը այսօր խորհրդարանին առջեւ կարգաց կարեւոր յայտարարութիւններ լեզուներու օրինագծին վրայ։

ՆԻՍ.— Վիքթորիա Թագուհին այսօր Նիսէն ուղղակի Անգլիա մեկնեցաւ։

ՔԱՆ.— Ռումանիոյ իշխանն ու իշխանուհին այսօր Ճենովա մեկնեցան։

ԲՍՐԻՋ.— Հելլէն փոխառութիւնը մայիս 10ին հրապարակ պիտի ելլէ ոչ թէ մայիս 15ին։

ՄԱՏՐԻՏ, 28 Ապրիլ.— Սպանիական թնդանօթակիր մը ածուխ բեռցած ամերիկեան նաւ մը բռնեց Փիլիփեան կղզիներուն մօտ։

ԲԱՐԻԶ.— Ամերիկացիներուն ձեռք անցուցած սպանիական չոգենաւին մէջ հազար զինուոր և 500,000 տոլար կար։

—Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը բոլոր գործերը դէնքի կոչելու սկսաւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ, այսօրուան Քաղ. Ժողովին օրակարգի կարգադրութիւններովը զբաղեցաւ, որուն մէջ 15 է աւելի խնդիրներ անցուց։

—Այսօրուան Քաղ. Ժողովին Նիստէն առաջ, Ղալաթիոյ Խորհրդարանը պիտի գումարուի Տ. սպին Գարահիսարի Նախորդ Առաջն. Տեղապահ Տէր Ամբրոսիոս Վ. Ռուբինեանի գործերու քննիչ յանձնաժողովը։

—Ցայտնի է թէ պետական վարժարանները զրկուելիք ուսանողներուն ցանկը Ուսումն. Խորհրդին կողմէ պատրաստուելով, յանձնուած էր Ս. Պատրիարքին, որ Ներկայացուցած էր գայն Կայս. Պալատ։

Երէկ Կայս. Պալատէն Ա. Քարտուղար Թահսին պէյի կողմէ Պատրիարքարան հասած պաշտօնագիր մը կը ծանուցանէ թէ Կայս. Իրատէ մը հաստատած է այդ ուսանողներուն ընդունելութիւնը և թէ այս մասին հարկ եղած հրահանգները տրուած է կրթական գործոց նախարարութեան։

—Իզմիրեանց կտակի Յանձնաժողովը իր նախընթաց օրուան Նիստին մէջ, Ներկայացուած երկսեռութեանց մասին քննիչներու Ներկայացուցած տեղեկագիրները կարդաց, և վերջնական կարգադրութիւնը Թողուց իր յառաջիկայ Նստին։

—Ամասիոյ Առաջն. Տեղապահ Տ. Նիկողոս Վրդ.ի, յօղացաւէ հիւանդութիւնը պատճառ ցոյց տալով, հրաժարական մատուցած էր Ս. Պատրիարքին։

Ն. Սրբազնութիւնը մերժեց յիշեալ Վրդ.ին հրաժարականը, յայտնելով որ այդ հիւանդութիւնը հրաժարելու զօրաւոր պատճառ չի նկատուիր։

Նորին Սրբազնութիւն մերժեց Նաև Պօյաճը գիւղի Թաղ. Խորհրդին հրաժարականը, որուն Ս. Պատրիարքին մատուցուած բլլալը Նախորդ Թիւով մը ծանուցած էինք։

—Թօփ Գաբուի Թաղ. Խորհրդին Ատենապետ Տօքթ. Բարիկեան և ուսուցիչ Արծրունի Եֆէնտիներու խնդիրը, որուն կարգադրութիւնը յանձնուած էր Պատրիարքական փոխանորդ Հօր, այս անգամ Նորին Գերապատուութեան յորդորանքին վրայ երկուստեք հաշտութեամբ վերջացած է։

—Կը լսենք թէ Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցիին քարոզիչ Տ. Յուսիկ Վ. Լամէրեան հրաժարեր է իր պաշտօնէն և Ս. Պատրիարքէն գաւառական պաշտօն մը խնդրեր է։

—Իզմիրի Առաջնորդ Տ. Ներսէս Ծ. Վ. Սալանեան, որուն մայրաքաղաք գալը ծանուցինք, երէկ Ս. Պատրիարքին հետ՝ իր վիճակին վերաբերեալ կարգ մը խնդիրներու մասին տեսակցութիւն մը ունեցաւ։

Ցառաջիկայ կիրակի, ապրիլ 19, Խասգիւղի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցիին օծման 67րդ տարեդարձին առթիւ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, հանդերձեալ է Ս. պատարագ մատուցանել նոյն եկեղեցիին մէջ. ի հոգեւոր մխիթարութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան։

Մնամք յարգանօք
Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր — Ատենապետ
ԳՐԻԳՈՐ Գ. ԱԴԱՄԵԱՆ — ՄԻՆԱՍ ՍԻՒՍԵԱՆ

Ց. Գ. Այս մասին եղած կարգադրութեան մը համեմատ Ոսկեղջիւրի շոգենաւները փոխանակ Փիրի-Փաշայի, ուղղակի Հասքէօյ-Օղլու Նաւամատոյցը պիտի մօտենան ի դիւրութիւն ժողովրդեան։

—Ցառաջիկայ ապրիլ 19, Աշխարհամատրան կիւրակէ, Ս. Եկեղեցւոյս և Երկսեռ վարժ. աւանցս շինութեան և վերանորոգութեանը սատարողաց ննջեցելոց հոգւոյն ի հանգիստ, Ս. Երուսաղէմայ Պատր. Փոխանորդ Գեր. Տ. Գէորգ Եպս. Երեցեան հանդերձեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել ի Ս. Եկեղեցւոջս։

Մնամք յարգանօք
Ի դիմաց Թաղ Խորհրդոյ

Ատենադպիր — Ատենապետ
Տ. ՏԷՐ-ՄՈՎՍԻՍԵԱՆ — Մ. Գ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Կէտիկ Բաշա

Տօքթ. Շահպազի աշխան յուղարկաւորութեան առթիւ ծաղկեպսակի փոխարէն Զէնոբ էֆ. Հիսարլեան մէկ օսմ. ոսկի վճարած է Ազգ. Հիւանդանոցին։

—Ռոտոսթոյէ կը գրեն մեզ.

Երեքշաբթի (Ապրիլ 14) Նորընտիր Առաջնորդին հրաւէրին վրայ, առաջնորդարանի մէջ գումարուեցաւ Գաւառ. Ընդհ. Ժողով։ Ներկայ էին 25 հոգի։ Ժողովին բոլոր անդամներուն թիւը կը հասնի 32ի. բացականերէն ոմանք Ռոտոսթոյէ դուրս կը գտնուին գործով, ոմանք վախճանած են. ուրեմն կարելի է ըսել թէ ժողովին ամբողջութիւնը ներկայ էր։ Օրակարգին առաջին խնդիրն էր Առաջնորդարանի սիւտէնը, և գլխաւորապէս Առաջնորդին ամսականը։ Գեր. Այվազեան վարդապետը քանի մը խօսքով բացատրեց ժողովին թէ ինքը իր պաշտօնով նուիրուած է ժողովրդեան. թէ առաջնորդի մը միակ մտահոգութիւնը պէտք է բլլայ իր թեմական գործերը, հետեւաբար ինքը եկած է ժողովրդեան շահերը պաշտպանելու համար։ Ասոր փոխարէն բնական է որ ժողովուրդն ալ խորհի իր առաջնորդին նիւթական վիճակին վրայ, որպէս զի ան իր մտածումներու թեանց ստարկայ չընէ իր ուտելիքը, հագնելիքը, Նիստ ու կացը եւն.։ Մէշտի տգեղ բան է երբ առաջնորդ մը կը ստիպուի դրամի Նեղութիւն զգալ՝ իր սովորական ծախքերը հոգալու համար, երբ դրամի պատճառաւ իր յարաբերութիւնները կը սկսին ցրտանալ առաջնորդարանի ժողովներուն հետ։ Գործերը այնպէս մը կարգադրեցէք որ ձեր առաջնորդը ամենեւին նիւթականի մասին չմտածէ և կարենայ իր ամբողջ ժամանակն ու մտածումները յատկացնել թեմական գործերու կարգադրութեան և առաջդիմութեան։ Առաջնորդին այս խօսքերը լաւ տպաւորութիւն բրին ժողովականներուն վրայ։ Առաջնորդին ամսականը որոշելու համար թէր ու դէմ պզտիկ վիճաբանութիւն մը բացուեցաւ. Տ. Այվազեան վարդապետը բնաւ առարկութիւն մը չըրաւ. միայն երբեմն համեստ ու կակուղ խօսքերով կը ջանար կարծիքները իրարու մօտեցնել։ Վերջապէս ժողովը միաձայնութեամբ որոշեց $12^{1}/_{2}$ ոսկի ամսական Առաջնորդին համար։

Ռոտոսթոյին խելահաս գիտակցութեամբ որոշեց այս չափաւոր ամսականը և սպահով է որ պիտի կրնայ օրը օրին կանոնաւորապէս վճարել զայն, որպէս զի առաջնորդը իր դիրքին արժանի վիճակ մը կարենայ պահել առանց որ և է մտահոգութեան։ Ժողովը յետոյ որոշեց որ առաջնորդարանը ունենայ իր քարտուղարը։ Առաջարկուեցաւ քանի անուններ մէկ կը առաջ։ Փոխանորդ եւ միեւնոյն ժամանակ քարտուղար Նշանակել։ Ընտրութիւնը յետաձգուեցաւ առաջիկայ ուրբաթ Քաղ. Ժողովի Նստին։

Ընդհ. Ժողովը առաջնորդարանի հասոյթներուն վրայ խորհելու և ուրիշ ընթացիկ կարգադրութեանց հոգը Թողուց Քաղ. Ժողովին. որ իր առաջիկայ Նստին պիտի ընտրէ անտեսական խորհուրդ մը։ Տնտեսական խորհուրդ մը, որ կազմուած բլլայ քաղաքին գործունեայ և լաւ տրամադրութիւն ունեցող անձերէն, շատ օգտակար պիտի բլլայ. պիտի խորհի որդին գոյութիւն ունեցող հասոյթները կանոնաւորապէս ձեռք բերելու վրայ և պիտի ջանայ աւելցնել անուղղակի տուրքեր եւ փնտռել հասոյթի Նոր աղբիւրներ։ Այնպէս որ Առաջնորդարանը իր սեփական հասոյթները ունենալով, պիտի կրնայ հայթայթել իր ծախքերը, առանց ազգային ուրիշ հաստատութեան մը վնասելու։ Այս խելացի կարգադրութեամբ Ռոտոսթոյին պիտի յաջողի վարժարանին և Առաջնորդարանին հասոյթները իրարմէ անջատել և իւրաքանչիւր հաստատութիւն մատակարարել իրեն յատուկ եկամուտ աղբիւրներով։

Ընդհ. Ժողովին այս կարգադրութիւնները աղէկ տպաւորութիւն Թողուցին քաղաքին մէջ և անտարակոյս թեմերուն մէջ ալ միեւնոյնը պիտի բլլայ։ Կը մնայ որ Քաղ. Ժողովը իր առաջիկայ Նստին անմիջապէս լաւ տարրերէ Տնտեսական խորհուրդ մը ընտրէ։

—Կարինէն կը գրեն մեզ.

Տեղւոյս աղքատներու խնամակալութիւնը Զատկի առթիւ 500 աղջիկ և մանչ ուսանողներու զգեստ և կօշիկ շինել տուաւ հանգանակութեամբ. նոյնպէս 600 տրամնոց արծաթէ շանիճ մը (կէյէն եըպրրք) նուիրեց Ս. Եկեղեցիին։ Ասոնցմէ զատ 8 որբերու համար ալ տարեկան 40 ոսկի կը վճարէ քաղաքիս մէջ բացուած որբանոցի խնամակալութեան։ Նշանաւոր պատկերահան Պ. Յովհաննէս Այվազովսքի Ռուսիոյ հիւպատոսին միջոցաւ 17 ոսկի ղրկած էր այդ խնամակալութեան, որուն բաշխումը տեղի ունեցաւ Գեր. Տեղապահին Ներկայութեան։

Եէնի Գաբուի ղանձանակի մասնախումբը տեղւոյն ազգ. վարժարանաց 4 ուսանողներուն Զատկի առթիւ զգեստ շինել տուած է հանգանակութեամբ մը որուն մասնակցած են հետեւեալ բարեսէր ազգայինները.

Մեծ. Տեարք.

Արտաշ էֆ. պէտք եղած կօշիկները։ Արայ և Մկրտիչ էֆ.ք՝ երկու թօփ ֆիստանցու, Խաչատուրեան եղբարք՝ քսան կոյգ գուլպայ՝ Համբարձում էֆ. Ստամպօլլըեան՝ մէկ թօփ խասայ. Ցարութիւն էֆ. Սիլեան՝ հինգ խարտա կերպաս. Ցովակիմ էֆ. Մինասեան՝ քսան երկու հատ ֆէս, Ցովհաննէս էֆ. Ճանիկեան՝ քսան հատ քիւսկիւլէ, Տիգրան էֆ. Թօգաթլեան՝ մէկ թօփ մատամբօլ և մէկ թօփ Թիպէդ։ 120 ղրշ. վճարող

Գեր. Տ. Գէորգ եպիսկոպոս Երէցեան, Վսեմ. Աբիկ էֆ. Ունճեան։

Եղբարք Շամտանճեան 60։

54ական վճարողը՝ Մեծ. Թումիկ էֆ. Կեսարեան, Համբարձում էֆ. Նարկիլէճեան, Պրէնկեան եղբարք, Պատրիկ էֆ. Կիւլպէնկեան։ $47^{1}/_{2}$ական վճարողը՝ Զաբէհ էֆ. Բարսեղեան, Սերվիչէն էֆ. Տպարանապետ։ 40ական վճարողը՝ Աստուածատուր էֆ. Մերճիմէկեան, Գրիգոր էֆ. Ալեքսանդրեան, Գրիգոր էֆ. Եփրէմեան, Գառնիկ և Պօղոս էֆ. Թէրզեան, Երուանդ էֆ. Փափազեան, Մկտ. Բարթող էֆ. Զէկիկեան, Պարոն Պիչլէր։ 27ական վճարողը՝ Բարսեղ էֆ. Ստամպօլլըեան, Կիպրիանոսեան եղբարք. Ցարութիւն էֆ. Քէօմիւրճեան, Ոմն։ 20ական վճարողը՝ Ոմն Ա. Գ., Աւետիս էֆ. Թնկրեան, Անաստաս էֆ. Գօսեան, Գրիգոր էֆ. Արապեան, Գաբրիէլ էֆ. Ցակոբեան, Գաբրիէլ էֆ. Միքայէլ, Գէորգ էֆ. Սարաֆեան, Գարեգին էֆ. Պասմաճեան, Գրիգոր էֆ. Կարապետեան, Գառնիկ էֆ. Վանլեան, Թորոս էֆ. Դափամաճեան, Թադէոս էֆ. Մորլեան, Թումիկ էֆ. Բարաճեան, Տիկ. Թէզգի Էնքսէրճեան, Լեւոն էֆ. Կիւլպէնկեան, Լեւոն էֆ. Տէօքմէճեան, Լեւոն էֆ. Սարաֆեան, Խաչիկ էֆ. Պէտեան, Կարապետ էֆ. Լուսեան, Կարապետ էֆ. Զարֆեան, Համբիկ էֆ. Լիպրզեան, Համբարձում էֆ. Ճէվահիրճեան, Մ. Ե., Ոմն, Մկրտիչ էֆ. Եսայեան, Մինրան էֆ. Պափամաճեան, Մազլում էֆ. Նորլեան, Մինրան էֆ. Քէմհաճեան, Մինրան էֆ. Ամպարճեան, Մկրտիչ էֆ. Բարմազսըզ, Ցովհաննէս էֆ. Քէրէստէճեան, Ցովհաննէս և Կարապետ էֆ.ք Խոսգուեան, Ցովհաննէս էֆ. Մաժակեան, Տիկ. Նոյեմի, Նշան էֆ. Փորանեան, Նշան էֆ. Ազարեան, Պետրոս էֆ. Ամպարճեան, Պօղոս էֆ. Էնքսէրճեան, Պետրոս էֆ. Անդրանիկեան, Տօքթ. Տիգրան էֆ. Սիլահտէրեան, Տիգրան էֆ Քըլըճեան, Տիրան էֆ. Այվատեան, Ստեփան էֆ. Փանոսեան։ Ոմն 15 ղրշ.։

(Շարունակելի)

Վերջին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Նաշի հիւպատոս անուանուեցաւ Ճենովայի հիւպատոս Եաքուպ էֆ., որուն յաջորդեց Նաշի հիւպատոս Ճէմալ պէյ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

ՇՆՈՐՀՈՒԵՑԱՒ

Կայս. Պալատին Թարգման և Արտաքին Նախարարութեան մէքթուպճի Սըրրը պէյի Ա. կարգի Օսմանիէ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՈՒՄ

Վեհ. Սուլթանին բարձր Նախագահութեամբ ի Նպաստ Հիճազի սով եալներուն կազմուած հանգանակիչ մասնախումբին յանձնուած գումարն է, Վեհ. Սուլթանին շնորհած 150,000 ղրշ. ով, 183,000 ղրշ., և ցորենը 500 քիլէ։

ՀԱՑԻՆ ԳԻՆԸ.— Այսօր Թուրք Թերթերուն մէջ տեսնուած պաշտօնական զեկուցում մը կը ծանուցանէ թէ հացի գինը այսօրուընէ սկսեալ 5 բարա վրայ դրած է Նորէն։ Հացագործին հացը 60 բարա և սիմիտճիի հացը 50 բարա պիտի ծախուի։

—Վեհ. Սուլթան հրամայեց՝ Ներքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական Աճէմ Րէֆիգ բէյի Նախագահութեամբ յանձնախումբ մը կազմել, Թուրքիոյ մէջ գտնուող ցորենին քանակութիւնը ճշդելու և տեղեկագիր մը պատրաստելով կայս. Պալատ մատուցանելու համար։

Հացագործները կ'ըմացնեն իրենց յաճախորդներուն թէ հացը, որ 5 բարա աւելցաւ արդէն, Նորէն պիտի բարձրանայ։ Տեղական թերթ մը այս մասին ձեռնհաս պաշտօնէութեան ուշադրութիւնը հրաւիրելէ յետոյ, կ'ըսէ թէ Պոլսոյ հրապարակին վրայ ցորեն և ալիւր միշտ կու գայ։ Բարափներու համբարանոցները լեցուն են անօգտ մինչև Հնտեա բար հացագործներուն խօսքը թէ պատեհարմը քանի յառաջանայ, հացը պիտի սղի, արդարանալի չի թուիր։

—Բաղաքապետութիւնը իմացուց Բ. Դրան թէ այլեւս հացին գինը ինք չի կրնար ճշդել։ Այդ խնդիրը կը վերաբերի Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՇՈՒԿԱՆ կիրակի և երկուշաբթի չպիտի բացուի Պայրամի առթիւ։ Երէկ Շուկան 15000 ղրշ. ի վաճառում բրաւ։

ԱՆԳԼ. ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ.— Սըր Ֆիլիբ Քըրրի Նախընթաց գիշեր հացկերոյթ մը տուաւ Դեսպանի ֆրանս. Նորընտիր դեսպան Պ. տը Լա Պուլինիէրի, որ քիչ ատենէն իր Նոր պաշտօնատեղին կը մեկնի։

ԿՐԵՏԷ.— Թախիւֆոսնոլի մէջ կարդացուած է. «Կրետէի հրամանատար Ճէվատ փաշային քաշած մէկ հեռագրին համաձայն, ծովակալները առաջարկած են որ բերդին դռներուն առջեւ գտնուող օսմ. զինուորներուն տեղ օտար զինուորներ դրուին, բայց առաջարկնին մերժուեցաւ։ Ասոր վրայ ծովակալները իրենց տէրութիւններուն դիմեցին, բայց կ'երեւի թէ այս վերջիններն ալ Նկատողութեան առած բլլալու չեն այդ առաջարկը, վասն զի օսմ. զօրքերն են որ առջի պէս կը պահպանեն բերդին դռները։»

ՊՈԼՍՈՅ ԹՐԱՄՎԷՅՆԵՐՈՒՆ ԽՆԴԻՐԸ.— Ցուրէքէն թերթ մը կը հերքէ Թրամվէյներու Ընկերութեան Վարչական խորհրդին հրաժարման համար տարածուած զրոյցը։

Բ. ԴՈՒՌԸ.— Երէկ Պուլկարներուն Էկզարքը, Սեւ լերան դեսպան Պ. Պաքիչ և Անատոլուի երկաթուղիներուն տնօրէնը Բ. Դուռը գացին և Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ տեսակցեցան։

—Սերպիոյ դեսպան Պ. Նովաքովիչ, զինուորական կցորդին ընկերակցութեամբ Բ. Դուռը գնաց և այցելեց Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և արտաքին գործոց Նախարարին, որուն Ներկայացուց Նորընտիր զինուորական կցորդը, Պ. Լազար Բէթրովիչ։

ԼԻՎԸՐՓՈՒԼԻ իսլամ հասարակութեան պետ Շէյխ Ապտուլլահ Ուիլեամ էֆ. երէկ ընտանիքով Պոլիս եկաւ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔ.—Պլայխրէօտէր դրամատունը իբրև Ներկայացուցիչ օսմ. Հանր. Պարտքի գերման պահանջատէրներուն, բոլոր գերմանական դրամատուններուն շրջաբերական դրկելով խնդրած է որ իրեն ղրկեն իրենց ունեցած օսմ. արժէթուղթերուն ցանկը, որպէս զի հաշուէ թէ այդ Թուղթերը հասա՞ծ են այն համեմատութեան, որ կ'ուզուի պիտի տայ օսմ. Հանր. Պարտքի վարչութեան գերման պահանջատէրներու փոխանորդին, Նոյն վարչութեան Նախագահութիւնը վարելու անգլիացի եւ ֆրանսացի փոխանորդներուն պէս։

ՄԱԽՍՈՒՍԷՆ.— Ցայտնի է թէ Ծովային Նախարարութիւնը 590,000 օսմ. ոսկի փոխ պիտի առնէր Օսմ. Պանքայէն Մախսուսէի Նաւերը Նորոգելու և Նորեր գնելու համար։ Մոնիթէօր կ'ըսէ թէ գերմանացի դրամատէրներու խումբ մը 1 միլիոն օսմ. ոսկիի փոխառութիւն մը կ'առաջարկէ Մախսուսէին։ Կառավարութիւնը Նկատողութեան առած է այդ խնդիրը և կուսումնասիրէ։

ՍԿԻՒՏԱՐԷՆ ԳԱՏԸՔԷՕՅ ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԹՐԱՄՎԷՅ.— Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան խնդրագիր մը տրուած է, որ Սկիւտարէն Գատըքէօյ շոգեշարժ թրամվէյ բանեցնելու արտօնութիւն կը խնդրէ։

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ԹՈՒՆԷԼԸ.— Բաղաքապետ Ըրտվան բաշա ալ Ղալաթիոյ Թունէլը բանեցնելու արտօնութիւնը խնդրած է կառավարութենէն։ Ըրտվան բաշա կը խոստանայ գոյացած զուտ հասոյթին 100ին 15ը կառավարութեան տալ։ Թունէլին արդի ընկերութիւնը, որ պայմանաժամի երկարում կը խնդրէ, զուտ հասոյթին 100էն 5ը կը խոստանայ միայն։

ՊՈՒԼԿԱՐՆԵՐԷՆ ԴՐԱԽՈՒԱԾ ՑՈՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻ ՄԸ.—Ֆէնէրի Պատրիարքարանի սինոդին երէկուան Նիստին մէջ կարդացուեցաւ Մելէնիքի մետրապոլիտին հեռագիրը, որ կ'իմացնէր թէ պուլկարները գրաւեցին Զէրնովայի յունաց եկեղեցին, որ ժամանակէ մը ի վեր գոց էր, և հոն պատարագ բրին։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ ԿԱՆՈՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Օսմ. Նամակատան մէջ գիր ղրկելու համար յաճախորդներու յատկացուած գրասեղաններ դրուեցան։

ԱԾՈՒԽԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Բաղաքապետութիւնը հիմակուընէ կը գրաղի ածուխի խնդրով, որպէս զի ձմեռուան համար պէտք եղած ածուխը կանուխէն բերուի։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԶԲՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐԸ.— Մէսամօրայի Օրէնոք շոգենաւով Պոլիս եկող զբօսաշրջիկները, որ կիրակի իրիկուն մեկնեցան Պոլսէն, Պրուսա գացեր և այցելեր են քաղաքին գլխաւոր տեղերը։

ԲԱՇԱ-ԲԱՂՉԷԻ սրբարմաշէթի գործարանը սկսեր է դարձեալ իր աշխատութիւնները, զոր ժամանակէ մը վեր դադրեցուցած էր։

ՄԷՆԷԼԻՔԻ մէջ պուլկար եկեղեցիի մը շինութեան արտօնութիւն տուաւ կայս. Իրատէ մը։

ՄԵԾ ՇՈՒԿԱՆ.— Անգլ. և ֆրանս. դեսպանները երէկ այցելեցին Մեծ Շուկային անթիքաճիներու կողմը։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ իշխանին Ա. քարտուղարը կոմս տը Բէլա երէկ Պոլիս եկաւ։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.—Բիւլիւք Ատեան Համբուսաւոր գողը, որուն ձերբակալումը գրուած էր անցեալ օր, 4 տարուան բանտարկութեան դատապարտուեցաւ։

ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ ՀՐԴԵՀՆԵՐ.— Անցած շաբթու հետեւեալ հրդեհները տեղի ունեցեր են Իզմիրի մէջ. երկուշաբթի, ապահովագրուած տուն մը Գէօրտէլիօ, երեքշաբթի, քարափին վրայ մեծ մթերանոց մը, ոչ ապահովագրուած. մէջը գտնուած ձէթը ապահովագրուած 100,000 Ֆր.ի։ Ուրբաթ, Թապաքհանէ փողոցը երկու Ներկի գործարան։ Այս վերջին հրդեհին մէջ երկու գործաւոր այրեցան։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.— Վառնայի սեղանաւորներէն Պ. Տիմիթրի Բուսէֆ որ սնանկացած Գոլաչէֆ եղբայրներէն 120000 Ֆր. կ'ուզէր, ստիպուեցաւ սնանկութիւն հրատարակել։ Մրցեւոյնը պիտի բնեն, կ'ըսուի, ուրիշ քանի մը վաճառականներ ալ։

ԿԱՐԿՈՒՏ.— Թէքէտէլէնի մէջ վերջերս 100 կրամ ծանրութեամբ կարկուտ տեղալով, բազմաթիւ վնասներ պատճառեր է։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴԵՍՊԱՆ Պ. Անճէլ Նախընթաց օր Սկիւտար երթալով այցելեց ամերիկեան վարժարանը։

ՎԱՅՐԱԳ ԱՄՈՒՍԻՆ ՄԸ.— Կիւմիւշհանէէն կը գրեն թէ Եուրկի անուն անձ մը, դեռ Նոր ամուսնացած՝ գժտելով իր կնոջը հետ, օր մը կռիւ մը ծագեցաւ մէջերնին և Եուրկի կինը աղէկ մը Նախատելէ յետոյ ատրճանակը քաշեց և երկու հարուած պարպեց անոր վրայ. այդ միջոցին աղջկան հայրը օգնութեան հասած բլլալով, անողորմ փեսան անոր ալ վրայ հարուած մը պարպեց և ծնօտը ջախջախեց։ Մարդասպանը առանց փախչելու անձնատուր եղաւ ոստիկանութեան։ Բժիշկները յուսահատ են աղջկան կեանքէն։ Մարդասպանին վրայէն չիչ մը թոյն ելաւ, զոր կինը թունաւորելու համար առած է եղեր։

ԽՈՒԼ-ՀԱՄՐԵՐՈՒ ՎԱՐԺԱՐԱՆ.— Անցած երկուշաբթի Օ.Փիայի մէջ բացուեցաւ խուլ-համրերու վարժարան մը։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Գատըքէօյ, Ֆէնէր Պաղչէ բնակող վաճառական Պ. Շէժէնտի երէկ տանը մէջ անձնասպան եղաւ, գործերու ձախորդութեան պատճառով։

—Երէկ, Գուրը Չէշմէի մէջ երեք գուլկեններու տէր հրեայ մը հրեաներու գերեզմանատան մէջ թոյն առնելով անձնասպան եղաւ։

ՈՃԻՐ.— Թիրուշի Վաթիլա գեղին մէջ երիտասարդ մը իր պապուն տան և արտին ժառանգորդ բլլալու համար, իր այդ պապը և 13 տարեկան հօրեղբայրը կացնով մը խողխղեր է։

Վիշի Եթամի զմրուխտները շատ օգտակար են ամէն անգամ որ կարելի չէ գտնել հանքային բնական ջուր։ Անոնցմով վարկենապէս կայծքարային և կազային ջուր մը կը պատրաստուի անծանոյն և շատ խնայողական, քանի որ հարիւր զմրուխտներոց շիշը երկու ֆր է, և անոնցմէ երեք կամ հինգ հատ բաւական է գաւաթ մը ջուրի, կաթի, գարեջուրի կամ գինիի համար։

ԱԶԳ. ԹՐԱՄՎԷՅՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ընկերութիւնը աճուրդի կը դնէ Աքսէրայի տիտոններուն աղբը։

Աճուրդին մասնակցիլ ուզողները դիմեն ընկերութեան գրասենեակը Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա, մանրամասնութիւնները իմանալու և իրենց առաջարկած գինը գրաւոր կերպով հաղորդելու։

Ապրիլ 18,30 Շբ. իրիկուան ժամը 5էն (Ը. Ե.) ետքը մատուցում չընդունուիր այլեւս։ 4—5

* * *

Թրամվէյներու ընկերութեան բաժնետէրներուն կը ծանուցուի թէ Ցունիս 1ին գլխամասով վճարելի հարիւր երեք (103) բաժնեթուղթերուն 32րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ Ապրիլ 30 (Ն. Տ.) Շբ. օրը կէսօրէն ետքը ժամը 2ին, ընկերութեան գրասենեակը Ղալաթիա։

13/25 Ապրիլ 1898 4—4

* * *

Պոլսոյ թրամվէյներու ընկերութեան բաժնետէրներուն ընդհ. սովորական ժողովը, որ գումարուեցաւ 19/31 Մարտ 1314/1898 ին, օրակարգին վրայ գտնուած խնդիրները չկրնալով կարգադրել, և դարձեալ նոյն օրը հարելի չըլլալով ընդհ. արտասովոր նիստը գումարել թրամվէյներու ընկերութեան բաժնետէրներու Ներքին կանոնագրին 33րդ և 36րդ յօդուածներուն համաձայն, յառաջիկայ Ապրիլ 27/9 Մայիսին Բշ. կէսօրէ յետոյ ժամը 1ին (Ը. Ե.) բաժնետէրները կը հրաւիրուին նիստ գումարել հետեւեալ նիւթերու մասին վիճաբանելու համար, ընկերութեան Ղալաթիոյ գրասենեակը, Վոյվոտա փողոց։

Օրակարգ

1. Վարչական ժողովին պայմանաժամին չլրացած չորս անդամներուն հրաժարականը ընդունելով անոնց յաջորդները ընտրել և պայմանաժամին լրացած երկու անդամներուն տեղ նմանապէս յաջորդներ ընտրել.
2. 1898ի հաշիւներուն համար երեք քննիչ ընտրել.
3. Ամսոյս 19ին նիստի հրաւիրուած ընդհ. արտասովոր ժողովին համար վարչական խորհրդին կողմէ պատրաստուած տեղեկագրին ընթերցումը և ունկնդրութիւնը.
4. Այդ տեղեկագրին պարունակութեան մասին որոշում մը տալ։

Առնուազն 10 բաժին ունեցող բաժնետէրները, որ կը փափաքին Ներկայ գտնուիլ ժողովին, Նիստը գումարուելիք օրէն 10 օր առաջ այսինքն 17/29 Ապրիլին ուրբաթ, կէսօրէ յետոյ մինչեւ ժամը 5 (Ը. Ե.) իրենց բաժնեթուղթերը ընկերութեան Պոլսոյ սնտուկին կամ Բարիզ և Լոնտոնի օսմ. Պանքայի ճիւղերուն և և Գաէտի Լիոնէին պէտք է յանձնեն։

Կ. Պոլիս 26/7 Մարտ 1314/1898

ԳՈՐԾ ՓՆՏՌՈՂ ՄԸ

Հայ. Տաճկ., Գաղ. և Անգ. լեզուաց լաւ տեղեակ անձ մը, որ երկար ատեն իբրև թարգմանիչ պաշտօն վարած է գանազան խմբագրատուններու մէջ կը փափաքի պաշտօն մը ստանձնել դարձեալ խմբագրատուններու մէջ, վաճառականներու կամ փաստաբաններու քով իբրև թարգմանիչ կամ գրագիր և տնամարակալ։

Դիմել Պաղը Ալի փողոց Ջէմճն գրատունը թիւ 64։ 2—3

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ Երեսը

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

Հետեւեալ տեղեկութիւնները մեզ հաղորդուած են այս առաւօտ 17 Ապրիլ։

Կ. ՊՈԼԻՍ.— Ծանրաչափ 759.— Ջերմաչափ 13 աստիճան. — Օդը պայծառ։

— Կես օր, ժամը 5,2 ։

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ.—Ջերմաչափը ցոյց կու տայ ։ Արխանկել 8 աստիճան զրոյէն վար։—Բեդրապուրկ 2, Մոսկուա 6, Սինեպ 9, Բարիզ, Վիեննա 11, Իզմիր 12, Սելանիկ 14, Աթէնք 15, Վալօնա 17, Ֆաս 24 աստ. զրոյէն վեր։

Սեւ Ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— հանդարտ։

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	23	01
Ամէնէն բարձր գին	»	23	07
Ամէնէն վար գին	»	22	36
Ռումէլիի Երկթ. զոզ.	Ֆր.	103	—
Ամէնէն բարձր գին	»	104	—
Ամէնէն վար գին	»	102	1/4

ԲԱՑՈՒՄ 17 Ապրիլ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Ք. Կ.	22	34
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	101	20
Օսմանիյէ		338	—
Ռեժի		227	—
Օսմ. Պանքա		13	05
Քրէտի Ժէնէրալ Օթթմ.		8	20
Երկրագործական Պանքա		7	30
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ	Ա. Ո.	3	24
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	25
Թրամուէյ բաժնեթ.		980	—
» ժուիսանս		265	—
» պարտաթ.	Ֆր.	510	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	315	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	489	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ ութ օրուան	Օ. Ո.	4	—
» մէկ ամսուան	»	—	—
Ռում. Երկթ. ութ օրուան	»	—	—
» » մէկ ամսուան	»	—	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	05
Անգլիական ոսկի	»	109	32
Բոլ էմբէրիալ	»	89	35
Քրիմբց	»	51	02
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	05
Մէթալիք	»	95	-
Ռուպլի թղթադրամ	Օ. Ո.	8	59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	108	35
» » » չէք	»	109	35
Բարիզ » »	Ֆր.	23	15
» » » չէք	»	22	95
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	$48^{3}/_{4}$
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	10	$87^{1}/_{2}$

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 28 Ապրիլ

Օսմ. Քոնս. Սէռի Ա.	Ա. Ո.	66	—
» » » Բ.	»	41	75
» » » Գ.	»	23	90
Դ.) բաց.	»	20	87
) գոց.	»	20	87
Փոխառութիւն Դասալա	»	79	—
Օսմ. $3^{1}/_{2}$ %	»	79	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11	—
Այտընի երկաթուղի	»	13	75
Եգիպտական Միացեալ	»	104	50
Արգլ Քոնսոլիտէ		111	25
Հելլենական 5 %	»	37	—
Մոնոբոլ հելլենական 4 %	»	37	—
Ռանթ » 4 %	»	32	—
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	92	75
» Նոր » 6 % 1892	»	93	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	450
Դրամազեղչ	»	3	—

ՎԻԵՆՆԱ, 20 Ապրիլ

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	47	75
» Լոնտոնի վրայ	»	120	95
Ռումէլիի երկաթուղի	»	58	—
Օսմ. Ռէժի	»	131	—

ԲԱՐԻԶ, 28 Ապրիլ

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ.) բաց.	Ղրշ.	20	—
) գոց.	»	20	75
» » » Բ.	»	41	15
» » » Գ.	»	24	—
Օսմանիէ	»	378	—
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	—	—
Օսմ Ռէժի	»	27	—
Օսմ Կայս Պանքա	»	53	—
Ֆրանս Ռանթ 3 %	»	102	23
Քրէտի Լիոնէ	»	81	—
Պանք տը Բարի	»	88	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3370	—
Իտալական Ռանթ	»	92	—
Սպանիական արտաքին	»	34	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	350
Դրամազեղչ	»	02	—

ՊԵՐԼԻՆ, 28 Ապրիլ

Օսմ փոխառութիւն 1888	մարք	96	00
Ռումէլիի երկաթուղի	»	111	20
Անատ երկթ. պարտաթուղթ	»	95	10
Փոխ Լոնտոնի վրայ 3 ամս	»	20	300

ԻԼԱՆ

Միւֆլիս Աղնաւոր Աղնաւորեան գալֆա զիմմէթինտէ ալաճաղընը խապալթ վէ եա մուվագգաթէն գապուլ վէ գայտ իմտիրմիշ օլան ալաճագլըլարըն Գանունեամէի Թիճարէթին 211ինճի վէ անը վէլի խուէն մատտէլէրի մուճիպինճէ, միւֆլիսը մէրգում թարաֆընտան թէքլիֆ օլունաճագ գօնգօրտաթօնըն միւզաքէրէսի իչիւն իշպու 1304 սէնէսի Նիսանըն 25ինճի ճումա իրթէսի կիւնի սաաթ 6 րատալէրինտէ Մահքէմէի Թիճարէթը պանգիւյէսինտէ իֆլաս մախսուս օտայա կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Ժիւժ Գօմիսէր

16 Նիսան 1314

ՕԴՈԴԻ ՄՕՐԻՒ ՋԿԱՆ ՕՃԱՐԱԿ

Եըլտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1888

Պարոնայր Սգող եւ Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող եմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը այտարարեմ որ ձեր Մօրիւ Ճկան իւղն իր այս վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով եւ մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի ուզակած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատաստութեան մէջ։ ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանի

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՖԻՆԻՔՍ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

Հիմնեալ ի Լոնտոն՝ յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ.Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկ Թիւ 1։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ^րք Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանըգ ծոյակին հանդէպ, Զըռաքեան դեղատան քով)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաաստիկ ցաւած ակռաներն ժամանակին կը լեցնեն. ցաւ չզգալու և բուժուած վիճակը պահելու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և գիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն ըստ պահանջի, ծամելու և խօսելու դիւրութեամբ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թթուեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն.

Ց. Գ. Ամերկ. սով. համաձայն ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (ժամը 4ին մինչեւ 6) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (ժամը 4էն ետքը) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գաղթականներ կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, Թիւ 1 Խօբասեան փողոց։

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862ԻՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՌՈՒԴՈԼՖ ՔՈՆԾԵԼ

Հէւլէթ խան, Թիւ 2—3, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

Քննիչ ԹԷՈՏՈՐ ՍԹԷՖԱՆՈՒ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլլէ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գոմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	1862
Ալէքթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարղէլլօ	3709	Ցիրիօ	1735
Արիօսդօ	2377	Տիտօ	48 1	Հիտալկօ	1581	Միրատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	18:2	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սրէրօ	1200
Պօրոտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրինօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտահօ	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճինօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրքիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրադօ	1481	Քլէօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2426
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլմինօ	2307	Պալէրմօ	1537	Վասքօ	1914
Գադօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Զիբակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վոլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէրանդօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	[illegible]	1613	Զարօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Րօմէօ	1789		

Վասգօ շոգենաւը, նաւապետ Նիլ, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած, պարպած և Նովօրոսիսք ուղեւորած է։

Բօլբինօ շոգենաւը, նաւապետ Սմիթն, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն մեկնած է ամսոյս 28ին և Մայիս 12ին հոս կ'սպասուի։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ

Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթական երթեւեկութիւնք

Գշ. 14/26 Միտիլլի, Իզմիր, Պիրէօն, Աղեքսանդրիա, ժամը 3ին յետ միջօրէի։

Գշ. 15 27 Սեվաստաբոլին սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։

Եշ. 16/28 Տարտանէլ, Այնօրօզ, Սէլանիկ, Իզմիր ժամը 4ին յետ միջօրէի։

Շբ. 18 30 Ինէպօլու. Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն եւ Պաթում առաւօտուն ժամը 11ին։ 562

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՃԿԱ ԷՆ և ՄԱՐՈՔԷԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայի և Պօրտօյի միջեւ ճանապարհորդական բեռնող

Բարիզ–Լիոն–Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք

Բ. » 175 »

Ուղեւորներու և ապրանքներու համար տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար

ԹՈՒԹԷՄ ԲԸՊՈՒԼ

575 Թօփհանէ, քարափին վրայ

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	14 500 000
Պահեստի դրամ	»	21 473 000
Տարեկան հասոյթ	»	44 820 000

Ընկերութիւնք ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մեծ և նուազ [illegible]

572 [illegible]

ԳԱՒՐԻԼ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, [illegible] 12, [illegible] 4

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իբօֆօսֆիթը։ Խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ։ Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՒԼԸ (սըրաճա), ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՒՐՈՒՄԸ, ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՔՈՒԹԻՒՆԸ, ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ, ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ, ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՅ ՑԱՐՁԱԿՈՂ ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատար ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԵԼ

ԹՐԻԱՆՏԱՖԻԼՕՐՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՑ

ԸՄՊԵԼԵԱՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Մասթիքայի փողոց

Ղալաթիա, ՄՈՄՀԱՆԷ ճամբան, թիւ 69

Սոյն գործարանը, բացուած 1878ին, կը ծախէ ամեն տեսակ մաստիքա և ռագի, զուտ խաղողէ շինուած։

Թրիանտաֆիլօբուլօ եղբարց օղին, օժտուած հազուագիւտ յատկութեամբ ու ճաշակով, ախորժակը կը բանայ, ջիղերուն ուժ. և մտքին կորով կուտայ. Նրբաճաշակ խմողներուն կը յանձնարարուի Թրիանտաֆիլօբուլօ եղբարց օղին, որ կը ծախուի գոցուած և կնքուած շիշերով։

Դիմել. Բերա Եանի, Հէլվէցիա, Պիգանօ, Կամպրինօս գարեջրատուններ, Բաքատօբուլօ, Բարաեանօբուլօ, Փիրզալի, Գրինկօս, Մարսիլիա և Տիմիթրաքօբուլօս նպարեղէնի վաճառատունները, Թարլապաշի 65 և 170 թիւ ըմպելեաց մթերանոցները, Սիրքէճի Վասիլիատի և Զօգօ գարեջրատուները, Պալըք բազար Փիլօքօս և Լէֆթասի խանութները, Լիմօն իսկէլէսի Պէլիրինի մթերանոցը, Պէշիքթաշ Անէսթի, Պազարի և Բանճօբուլոսի խանութները։

ՍԿԻՒԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւտար
—	6 15	— —	7 — Գկկ.
11 30 Պէշիք	6 50 Պէշիկ.	12 —	7 40 Պշկ.
12 15	7 55 Պէշիկ.	12 50	8 20
1 —	8 50 Հնգ.Պշ.	1 20	9 —
1 30	9 35	1 50	9 40
2 —	9 45 Ֆէրպ.	2 15	10 15 Գկկ.
2 30	10 10 Պէշիկ.	3 — Վօսփոր	10 30 Ֆէրպ
3 —	10 35 Գկկ.	3 5	10 40 Գկկ.
3 30	11 — Գկկ.	3 30	11
3 15 Ֆէրպ.	11 — Ֆէրպ	4 —	11 25 Գկկ.
4 —	11 20	4 — Ֆէրպօթ	11 30 Ֆէրպ
4 30	12 —	4 35	11 50
4 15 Ֆէրպ.		5 —	12 15
5 —		5 40 Պէշիկ.	
5 35		5 30 Ֆէրպօթ	
5 50 Պէշիկ.		6 15 Պշկ.	

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւտար
12 —	6 50 Պշթ.	12 20	7 40 Պշ.
12 45	8 Պշթ.	1 —	8 20
1 20	8 45	1 35	9 —
2 —	9 30	2 20	9 40
2 45	9 45 Ֆէրպ.	3 5	10 15
3 35	10 15	3 — Վօսփ	10 30 Ֆէրպ.
3 15 Ֆէրպօթ	10 35	3 30	10 40
4 5	11 — Ֆէրպ.	4 — Ֆէրպօթ	11 20
4 40	11 10	4 45 Պշկ.	11 30 Ֆէրպ.
5 25	11 45	5 30 »	11 45
5 50 Պշկ.	12 —	5 30 Ֆէրպօթ	12 15
5 45 Ֆէրպօթ		6 15 Պշկ.	
6 15 Պշկ.		7 5 Պշկ. Գկ.	

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

2 — Հարէմէն Սալաճագ բացի կիր.է)
4 — » » բացի ուր.է
10 40 » » բացի ուր. կիր. օրերէ)
11 25 » » ուր. կիր. ժ. 10.45ին
1 30 Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ բացի կիր.է
3 30 » » բացի Ուր.է
10 10 » » անտի Սալաճագ բացի ուր. կիր. օրերէ
11 10 » » » Սալաճագ [կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին։

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
4 45 Իսկիւտարէն Սիրքէճի
9 45 Իսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — Իսկիւտարէն Սիրքէճի
4 — Սիրքէճիէն Իսկիւտար
5 30 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
11 30 Սիրքէճիէն Գպթ. Իսկիւտար

Ծան.—Օրը միզապատ եղած ատեն շոգենաւք իրենց գտնուած տեղերը պիտի մնան։

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլէ և Պոլսոյ միջեւ բեռնող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիրգօրիան	10500	Ֆլավիան	3500
Առմէնիան	10500	Էճիբշիան	3500
Քէսդրիան	10500	Արըժ.ըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Գօսդրիան	8000	Ալզաշիըն	2500
Ֆլօրենդիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինծօ	900
Վալօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆասլիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար – դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ

Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1

Ղալաթիա

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՒՄԱՐ

906,000,000 ՖՐԱՆՔ

Տնօրէնութիւն յԵւրոպա

Փարիզ, 16, Պուլվառ տէ գ'իթալիէն. 1, 3, էր Լը Բէլթիէ փողոցի սեփական շէնքին մէջ

1845ին հիմնուեցաւ է մէջ

Ապահովագրեալներու վճ. 1 Միլիոն 123,000000

1895ի տարեշրջան

Ապահովագրեալներու վճարուած	87,000000
Հասոյթ	196,000000
Նոր ապահովագրութիւնք	661,000000

1896 յունուար 1

Աւանդք եւ անշարժ կալ. յԵւրոպա	40,00000
Ցաւելեալ դրամագլուխ	124,00000
Գործի ապահովագրութիւնք 4 Միլիոն	141,00000

Ցեւեալ առաւելութիւնք

Շահաբաժիններու բարդմամբ և ապահովագիներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու

Պայմանագրութեան նոր եղանակ

սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս ԱՒԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան.

Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ. աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա

185 Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Վոյվոտա [illegible] խան, Ղալաթիա

ԲԱԶԷ

ՄԵԾ ՀԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՉԱՓՈՒ ՎՐԱՅ ՀԱՆԴԵՐՁԻՑ

Կ. Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, Ապուտ Էֆէնտի Եէնի Չարշը, Թիւ 5, 6

Վաճառատունս պատիւ ունի ծանուցանել ազնիւ Հասարակութեան թէ՝ ի վիճակի է հայթայթել անմրցելի գներով թէ պատրաստ և թէ չափու վրայ հանդերձեղէնք։ Տնօրէնութիւնն՝ սերտ յարաբերութեան մէջ լինելով Ֆրանսայի ամենէն լաւ գործարանաց հետ, կարողացած է ի ձեռս ունենալ ազնիւ չուխայներու ստուար քանակութիւն մը որ հրապարակի վրայ ծախուած պատրաստ հանդերձեղէններու ցաւալի վիճակն և սղութիւնն իսկոյն կը պարզէ լաւ դիտողին։ Գերման-Աւստրիական կեղծ պատրաստութիւններէ խորշած, միայն զուտ բուրդ Ֆրանսական, Անգլիական և Պելճիական լաւ ապրանքներ տեղական ընտիր գործաւորութեամբ պատրաստել և տնտուր գներով ծախել, այս եղած է վաճառատանս նշանաբանն։ Հրապարակէն չուխայ գնելով, պատրաստ զգեստ ծախելու ճգնող վաճառատուններէ այցելելէ առաջ. կը խնդրուի անգամ մը դիմել մեր վաճառատունն ալ։

Վերջին գին. Թիւը 2 ղրշ.

20 94—100

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ուղղակի երթեւեկող ընդմէջ Լիվըրփուլի և Պոլսոյ միջեւ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Փօթնիա	4581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթօն	2403
Ուրանիա	7268	Ալլաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1898
Ալճէրօ	2143	Մորօգգօ	1855
Քէտար	1376	Գամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Գազգօնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Չ. ՃՈԼԻ գործակատար

Thomas C. Joly

Ալիքսիատիս խան, Թիւ 401

Ղալաթիա 571

Արտօնատէր Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

«ՄԱՍԻՍ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (59)

ԷՄԻԼ ԳԱԲՈՐԻՕ

ԴԺՈՒԽԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔ

ԲԱՍՔԱԼ ԵՒ ՄԱՐԳԸՐԻՏ

Օր. Մարգըրիտ՝ այս պատմութիւնն լրած միջոցին, ա՛յնչափ յուզուած, այնչափ յոգնած էր, որ սիրտը կը հեւար, ձայնը կը դողար և քունքերուն վրայ քրտինքի կայլակներ կը տեսնուէին....

Հայտարար դատաւորը վախցաւ գրեթէ.

—Կ'աղաչեմ, օրի՛որդ, քիչ մը հանգիստ առէք, ըսաւ ընդմիջելով. արտորալու պատճառ մը չունինք։

Բայց օրիորդը, գլուխը ցնցելով.

—Աւելի լաւ է որ լմցընեմ, ըսաւ, որովհետեւ ետքը սիրտ չեմ ունենար շարունակելու։

Եւ շարունակեց.

—Այնպիսի ուղեւորութիւն մը՝ ինձ համար՝ որ վերայլէն անդին գնացած չէի երբեք, երկար և զբօսանք մ'էր....

Մեր կառքը, Պ. Տը Շալիւսի կառքը, այն մեծածախս քմահաճոյքներէն մին էր, զոր քիչ միլիոնատէրներ կը ներեն իրենց.... Մէջ տեղը դահլիճ մը կար, որ ճաշկի և պերճութեան հրաշակերտ մ'էր, երկու ծայրն ալ երկու բաժնեակ, որք ննջարան էին հանգստի անկողիններով....

Եւ այս ամէնը, կ'ըսէր ինձ կոմսը, իմս էին, իմս միայն.... Իսկ ես, թաւիշէ բարձերու վրայ կռթնած, դանակէն կը դիտէի դաշտային տեսարաններն, որոց երեւիլն ու աներեւութիլը մէկ կ'ըլլար գրեթէ.... Պ. Տը Շալիւս ինձ մօտ ծռած, կը հասկցնէր ինձ տեսնուած քաղաքներուն և մինչեւ իսկ ամենէն աննշան գիւղերուն անունները, Պալինօա, Մըլէօն, Ֆոնթէնպըլօ, Վիլնէօվ, Սանս, Լարոշ....

Եւ ամէն մէկ կայարան հանդիպած ժամանակնիս, երբ կառախումբն հինգ վայրկեան կը կենար, կոմսին սպասաւորներն, որ միւս կառքով մեզի կ'ուղեկցէին, իսկոյն կ'ուգային մեր հրամանները խնդրելու....

Լիոնի մէջ, կէս գիշերին ճաշ մը կ'սպասէր մեզ, որ կառքէն իջնելնուս պէս կերանք, յետոյ նորէն կառքը մտնելով ճամբայ ելանք....

Ինչ ոքանչանք սասանեհինգ տարեկան խեղճ գործաւորուհիի մը համար, որ՝ գեռ առջի օրը՝ իր ամենէն մեծ փառասիրութիւնն օրական հինգ ֆրանք շահու վրայ կը հաստատէր.... Ինչ շանթահարիչ փոփոխութիւն.... Կոմսն առաջարկեց ինձ՝ կառքին սենեակներէն մէկը քաշուիլ քիչ մը հանգիստ ընելու համար, մերժէ կ'ուզէի։ Հոն քունս եկաւ և ինքզինքս բոլորովին կորսնցուցի, չկրնալով զանազանել երազն ու իրականութիւնը։

Սակայն սրտատանջութիւն մը կը նեղէր զիս՝ հակառակ մտքիս վրայ տիրող ապշութեան, այն թէ ի՛նչ վիճակ պիտի ունենայի այս երկար ուղեւորութենէն յետոյ։

Պ. Տը Շալիւս շատ սիրով կը վարուէր ինձ հետ, բայց իր սովորական պաղարիւնը ձեռք առած էր նորէն, և իմ պարզ խելքս կ'ըսէր ինձ թէ իրեն բան հարցնել անօգուտ էր։

Վերջապէս, հետեւեալ օրը, երեսուն ժամ երկաթուղիով ճանապարհորդելէ ետեւ, նորէն կոմսին սուրհանդակ կառքը նստանք. և քիչ ետքը Պ. Տը Շալիւս ըսաւ ինձ.

—Աւասիկ Փան.... Հասանք մեր տեղը։

Այդ գեղեցիկ քաղաքին մէջ, որ Միջերկրականի կապոյտ կոհակներուն վրայ կը նայի, կոմսը ճերմակ պալատ մ'ունէր՝ նարընջենիներու անտառի մը մէջ, ծովէն երկու քայլ հեռու, դէմ առ դէմ այն մտեններու և վարդագոյն դամբիններու երկու կղզիներուն, որք Սէնթ-Մարկըրիթի կղզիներ կը կոչուին։

Հոն քանի մ'ամիս կենալու դիտաւորութիւն ունէր, ուրչափ ժամանակ որ պէտք էր ինձ պերճանքի վարժուելու համար։

Աւգարեւ իմ նոր վիճակիս մէջ անհաւատալի կերպով կոյր կամ վայրենի էի, հանդերձ չափազանց երկչոտութեամբ, զոր կը կրկնապատկէր գոռոզութիւնս, և ա՛յնչափ անվարժ կամ անընտել, որ մինչեւ իսկ ձեռնելըս վայելչապէս գործածել, քալել, կենալ չէի գիտեր։ Ամէն բան զիս կը շփոթէր ու կը խրտչեցնէր։ Եւ ի լրումն այս ամենուն կ'զգայի իմ տարօրինակութիւնս, կը տեսնէի իմ ձախողակութիւնս, ամէն սովորութեանց մէջ պակասաւորութիւնս, կը հասկնայի թէ մինչեւ իսկ շուրջս գտնուող մարդոց լեզուն չէի կրնար խօսիլ։

Եւ սակայն այդ փոքրիկ բան քաղաքն յիշատակը միշտ սիրելի պիտի ըլլայ ինձ։

Հոն տեսայ առաջին անգամ զայն որ հիմա իմ միակ բարեկամն է այս աշխարհի մէջ։ Խօսք չէր ուղղած ինձ, բայց մեր աչերուն իրարու հանդիպած ժամանակ կուրծքիս մէջ զգացած յուզումէս հասկցայ որ իմ կենացս վրայ վճռական ազդեցութիւն մը պիտի ունենար։

Ետքէն հասկցայ թէ չէի սխալած։

Այն ժամանակ սակայն բան մը չէի գիտեր իր վրայ։ Չէի բնաւ համարձակիր իրեն հարցում ընելու։ Դիպուածով իմացայ թէ Փարիզ կը բնակէր, թէ փաստաբան էր, թէ անունը Բասքալ էր, և թէ իր մէկ հիւանդ բարեկամին ընկերակցելու համար Փան եկած էր։

Մէկ բառով Շալիւս կոմսը կրնար իմ և անոր կենաց երջանկութիւնն ապահովել... բայց չարտասանեց այն բառը։

Ինձ համար հայերուն ամենէն բարին և ամենէն նրբազգածն եղաւ, և ես շատ անգամ իր հանճարիմաց գործուածքին վրայ խանդաղատելով մինչեւ իսկ արտասուք թափած եմ։

Բայց որչափ որ իմ ամէն փափաքածս անմիջապէս կատարելու պատրաստ էր, վստահութիւն չէր գներ իմ վրայ։

Մէջերնիս գաղտնիք մը կար, որ սառոյցէ պատի կը նմանէր։

Սակայն ես կը վարժուէի իմ նոր կեանքիս, և խելքս կը գտնէր իր հաւասարակշռութիւնը։ Իրիկուն մը կոմսը տուն վերադարձաւ ա՛յն աստիճան յուզեալ վիճակի մէջ, որ զիս խնամատունէն հանած օրուան յուզմունքէն աւելի էր կրնամ ըսել։

Կանչեց սենեկապան ծառան,

—Հիմա պիտի մեկնինք ասկէց՝ մինչեւ մէկ ժամ, շուտով գնացէք սուրհանդակի ձիեր բերէք։

Եւ երբ աչերովս՝ եթէ ոչ բերնով՝ կը հարցնէի այդ յանկարծական չուին պատճառը.

—Հարկ է, ըսաւ, վարանիլը յիմարութիւն է, ամէն վայրկեան յապաղում կը բերէ մեզ սպառնացող վտանգին։

Թարգմ. Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

(Շարունակելի)